

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ

ЈЕЛЕНА ТРАКИЛОВИЋ

**Диригентски изазови савремене
интерпретације романтичарске националне
опере *Кнез Иво од Семберије* Исидора Бајића**

Писани дио докторског умјетничког пројекта

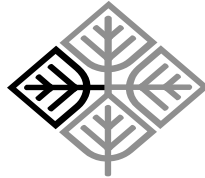
Ментор: мр Биљана Радовановић Бркановић, редовни професор,
Универзитет уметности у Београду, Факултет музичке уметности

Коментор: др Соња Маринковић, редовни професор, Универзитет уметности
у Београду, Факултет музичке уметности

Београд, 2021

UNIVERSITY OF ARTS IN BELGRADE

FACULTY OF MUSIC

JELENA TRAKILOVIĆ

**Conducting challenges of contemporary
interpretation of the romantic national opera *Knez
Ivo od Semberije* Isidora Bajića**

Written part of a doctoral art project

Menthor: MA Biljana Radovanović Brkanović, full professor,
University of Arts in Belgrade, Faculty of Music

Co-menthor: PhD Sonja Marinković, full professor,
University of Arts in Belgrade, Faculty of Music

Belgrade, 2021

Изјаве захвалности

Рад на докторском умјетничком пројекту под називом *Диригентски изазови савремене интерпретације романтичарске националне опере Кнез Иво од Семберије Исидора Бајића* трајао је три године, од 2018. до 2021.

Радујем се овој привилегији да своје велике успјехе имам с ким да подијелим. Да кажем „хвала“. То је оно „ХВАЛА“ које се пише великим словом и у посебним приликама. Имала сам привилегију и срећу што сам докторски умјетнички пројекат радила под менторством мр Биљане Радовановић Бркановић, којој овом приликом желим да изразим неизмјерно поштовање и кажем Хвала на посвећеном менторству, стручној помоћи и корисним савјетима у процесу конципирања, писања и обликовања овог рада. Истовремено, најтоплију захвалност упућујем коментору проф. др Соњи Маринковић на континуираној помоћи у осмишљавању и процесу пријаве теме, као и праћењу и драгоцјеним сугестијама у обликовању текстуалног дијела докторског умјетничког пројекта.

Хвала свим члановима Српског пјевачког друштва „Србадија“, солистима, Камерном оркестру „Аморозо“, члановима Нишког симфонијског оркестра, Дјечијем хору, глумцима Градског позоришта „Семберија“, редитељу Игору Тешићу, корепетитору Арсену Чаркићу, сценографу Драгани Пурковић Мацан, кореографу Дражену Кокановићу који су својим учешћем дали велики допринос у реализацији овог умјетничког пројекта.

На крају, велику захвалност дугујем својој породици: оцу, мајци, брату и његовој породици. Музичка умјетност у нашој кући одувјек је заузимала значајно мјесто, због чега ми је њихова подршка на умјетничком путу од посебне важности, а нарочито у припреми и реализацији докторског умјетничког пројекта, који представља круну мог академског образовања.

Јелена Тракиловић

Београд, 2021

Апстракт

Докторски умјетнички пројекат под називом *Диригентски изазови савремене интерпретације романтичарске националне опере* Кнез Иво од Семберије *Исидора Бајића* обухвата савремени приступ у поставци и интерпретацији оперског наслова на сцену Соколског дома у Бијељини. Циљ писаног дијела докторског умјетничког пројекта јесте савремена интерпретација Бајићеве романтичарске националне опере, што је сигуно јединствен подухват на подручју Републике Српске. Дугорочан циљ пројекта јесте поставити темељ будућег развика музичког живота Града Бијељине и Републике Српске. Овај пројекат дао је потпуно нов приступ популаризацији умјетничке музике и опере као жанра, пренебрегнувши препреке сачињене од техничких ограничења и скромне позоришне инфраструктуре. Дакле, премијерно извођење ове опере тек је зачетак нечега што би могло заживјети као оперска сцена у Бијељини и Републици Српској.

У истраживању коришћени су различити методи. Историјски метод коришћен је како би се утврдиле историјске околности и друштвене промјене у којима је композитор стварао наведену оперу. У овом истраживању прикупљени су подаци о животу и дјеловању кнеза Иве, са посебним освртом на потврду историјских чињеница о догађају описаном у опери. Поред специфичности рада на припреми опере, дошло се до нових сазнања о кнезу Иви, његовом животу, животу потомака и мишљења других о лику и дјелу кнеза.

Компаративни метод подразумјевао је упоређивање Бајићевог оперског стила са ствараоцима националне опере. Овим поступком дошло се до одговора на питање утицаја савременика на његово стваралаштво.

Метода анализе садржаја обухвата аналитички приступ дјелу кроз упознавање са хармонским језиком композитора са једне стране и анализе драмског предлошка либретисте са друге стране.

Практично-извођачки приступ је круна умјетничког истраживања, гдје диригент има чврсто упориште и слободу у креирању сопствене интерпретације дјела.

Кључне ријечи: Исидор Бајић, Кнез Иво од Семберије, српска опера, диригент, интерпретација.

Abstract

The doctoral art project entitled *Conductors and challenges of contemporary Interpretation of the romantic national opera Knez Ivo of Semberija by Isidor Bajić* includes a contemporary approach in the staging and interpretation of the opera on the stage of "Sokolski dom" in Bijeljina. The goal of the written part of the doctoral art project is a contemporary interpretation of Bajić's romantic national opera, which is certainly a unique endeavor in the territory of the Republic of Srpska. The long-term goal of the project is to lay the foundation for the future development of the musical life of the city of Bijeljina and the Republic of Srpska. This project presents a completely new approach to the popularization of classical music and opera as a genre, ignoring the obstacles referring to the technical limitations and modest scenic infrastructure. Consequently, the first performance of this opera in the area of the Republic of Srpska, is just the beginning of setting up an opera scene in Bijeljina and the Republic of Srpska.

Different methods were used in the research. The historical method was used in order to determine the historical circumstances and social changes in which the composer created the previously mentioned opera. In this research, data on the life and influence of Knez Ivo were collected, with special accent to the confirmation of historical facts about the event described in the opera. In addition to the specifics of the preparation of the opera, new material was acquired about Prince Ivo, his life, the lives of his descendants and the view of others about the character and influence of the prince.

The comparative method involved comparing Bajić's opera style with the style of composers of the national opera. This procedure gave the answer to the question of the influence of contemporaries on his work.

The method of content analysis includes an analytical approach to the work through getting insight in the harmonic language of the composer on the one hand and analysis of the dramatic libretto on the other hand.

The performing approach is the crown of artistic research, where the conductor has a firm foothold and freedom in creating his own interpretation of the work.

Key words: Isidor Bajić, Prince Ivo of Semberija, serbian opera, conductor, interpretation.

Садржај

Апстракт

Abstract

1. Увод.....	1
2. Сценско извођење опере – Програм концерта.....	4
2.1. Поставка опере	5
2.2 План реализације пројекта - етапе рада	10
3. Значајне историјске и културне прилике.....	13
4. Бајићева опера на српским музичким сценама.....	16
4.1. Извођења опере Кнез Иво од Семберије.....	16
5. Хармонско-драматуршке карактеристике опере Кнез Иво од Семберије.....	21
6. Закључак	35
7. Литература и извори	38
8. Прилози	41
9. Биографија умјетника	76

Увод

Предмет докторског умјетничког пројекта су поставка и премијерно извођење опере *Кнез Иво од Семберије* Исидора Бајића (либрето према трагедији Бранислава Нушића) у Соколском дому у Бијељини.

Поменута опера након 110 година од праизведбе у Србији, премијерно је изведена 27. јуна 2021. године у обновљеном Соколском дому у Бијељини. Један од важних услова за постављање оваквог умјетничког дјела и постизање добре интерпретације била је велика подршка и професионална помоћ мог ментора професорке Биљане Радовановић Бркановић.

Улога диригента у овом пројекту превазилазила је уобичајне диригентске задатке у припреми извођења неког оперског дјела. Разлог за проширење диригентске дјелатности произашло је из чињенице да у Бијељини не постоји оперска кућа, чак ни функционално позориште у ком би поставка била могућа. Диригент је преузео на себе задатке читавог тима који координира рад свих учесника у процесу. Рад са хором и солистима обухватао је најприје упознавање са историјским чињеницама и околностима које су довеле до конкретног догађаја описаног у либрету, и то је била полазна тачка у изградњи ликова, а потом тумачење саме партитуре и обликовање интерпретације. Рад са оркестром такође је доносио новине у односу на стандардне диригентске обавезе. Најприје сам оркестар је редукован из више разлога: просторно ограничење и техничко ограничење. Партитура опере *Кнез Иво од Семберије* је значајно редукована да би се прилагодила расположивом ансамблу. Уз све ове изазове треба напоменути да комплетна организација од адаптације сале до координације између умјетника извођача, редитеља, сценографа, костимографа и кореографа, са једне стране, и мајсторских радионица које су израдиле костиме и сценографију, са друге стране, у овом случају такође потпадао под посао диригента.

Примарни циљ овог умјетничког пројекта јесте поставка опере *Кнез Иво од Семберије*, што је био јединствен подухват на подручју Републике Српске који је ангажовао читаву умјетничку заједницу. Дугорочан циљ овог пројекта јесте поставити темељ будућег развитка музичког живота Града Бијељина и Републике Српске. Овај пројекат је дао потпуно нов приступ популаризацији умјетничке музике и опере као жанра

пренебрегнувши препреке сачињене од техничких ограничења и скромне позоришне инфраструктуре.

Расположива партитура имала је очигледне недорађености, јер не постоји штампано издање комплетне оркестарске партитуре са свим расписаним штимовима, већ се постојећи материјал налази у рукопису и захтијевао је опсежно уређивање те прилагођавање ансамблу који би га изводио. Чак и без овог питања редакције партитуре, припрема опере у средини у којој опера као жанр доживљава премијеру изузетно је комплексно.

Примјеном литературе утврдила сам околности у животу и стваралаштву композитора везане за оперу *Кнез Иво од Семберије*. Кнез Иво од Семберије био је значајна историјска фигура са почетка 19. вијека, рођен као Иван Кнежевић 1760. године у селу Попови крај Бијељине а у доба Првог српског устанка 1804. године налазио се на мјесту обор кнеза дванаест села Бијељинске нахије. Догађај опјеван у Нушићевој трагедији и Бајићевој опери збио се 1806. године. Прва и једина опера Исидора Бајића је романтичарска, народна, историјска музичка драма, чији је мелодијски језик јасно везан за српски фолклор и доживјела је велики успјех. Мада се умјетнички и историјски значај ове опере не могу порећи, она се ријетко налазила на репертоарима оперских кућа.

Прва фаза рада је обухватала: посао оркестрације и адаптације партитуре, расписивање штимова, редакцију клавирског извода. Припрема и примјена идејног концепта. Такође, постојала је концепција дјела у сарадњи редитеља и диригента, која је одговорна за коначни резултат који је презентован публици. Питања ликовног изгледа представе које чине сценографска и костимографска рјешења настала су у првој фази рада. На овај сегмент рада значајно је утицало смјештање дјела у одређену епоху (а у случају ове опере то је врло јасно одређено с обзиром на то да је у питању дјело базирано на историјским догађајима). Раније су донешене одлуке везане за свјетлосна рјешења и рјешења евентуалних акустичких проблема на које се током режијске поставке могло наићи. Питање сценског покрета и кореографије такође је осмишљено у ранијим фазама.

Методe умјетничког истраживања које су примјењиване:

1. Историјски метод обухватао је прикупљање података о животу и дјеловању Кнеза Иве са посебним освртом на потврду историјских чињеница о догађају описаном у опери.
2. Компаративни метод обухватао је поређење Бајићевог оперског стила са ствараоцима националне опере претходника, савременика и следбеника.
3. Метода анализе садржаја подразумјевала је аналитички приступ и тумачења појединих важних сегмента опере *Кнез Иво од Семберије*. Аналитички приступ дјелу кроз упознавање са хармонским језиком и другим изражајним средствима композитора, с једне стране, и анализе драмског предлошка либретисте, с друге стране, дао је диригенту јасан путоказ у креирању личног виђења и схватања оперског дјела. То је централно упориште у креирању интерпретације и полазна тачка из које проистичу све сугестије које је дала солистима на путу обликовања ликова.

4. Практично-извођачки приступ: уз јасну визију којој је претходило дубоко познавање дјела које изводи, диригент је имао чврсто упориште и слободан је да креира сопствену интерпретацију.

Значај докторског умјетничког пројекта је у томе да прва и једина опера Исидора Бајића, чини почетак историје српске опере и зато свакако има велики значај за касније ствараоце националне опере. Премијерно извођење представе *Кнез Иво од Семберије* у Републици Српској, након 110 година од праизведбе у Србији, пружило је могућност публици да се упозна са опером као најкомплекснијом музичком формом. Опера као најзахтјевнији музичко сценски жанр, готово да је недоступна публици ван великих музичких центара. Извођење опере *Кнез Иво од Семберије* Исидора Бајића у малој средини каква је Бијељина било је изузетно важно за разбијање стереотипа о оперској умјетности као елиптичкој али и важан доказ да је могуће без уобичајних позоришних услова поставити оперски наслов. Циљ овог пројекта није био само премијерно извођење, то је тек зачетак нечега што би могло заживјети као оперска сцена и временом обезбиједити услове за стварање првог музичког театра у Бијељини и Републици Српској.

Ово није уобичајна позоришна поставка наслова на репертоар, већ сложен подухват зачетка оперске сцене у локалној средини.

Сценско извођење опере – Програм концерта

Исидор Бајић

Кнез Иво од Семберије

О пера у једном чину

Либрето по драмској слици Бранислава Нушића

Диригент: Јелена Тракиловић

Редитељ: Игор Тешић

Оркестрација и адаптација: Милана Милошевић

Сценограф и костимограф: Драгана Пурковић Мацан

Хорове припремила: Јелена Тракиловић

Продукција: Империио Д.О.О.

Учествују:

Српско пјевачко друштво „Србадија”

Удружење „Дјечији хор”

Камерни оркестар „Аморозо”, Лесковац

Чланови Нишког симфонијског оркестра

Глумци Градског позоришта „Семберија”

Концерт мајстор: Маја Цакић

Корепетитор: Арсен Чаркић

Кореограф: Дражен Кокановић

Инспицијент: Иван Петровић

УЛОГЕ:

КНЕЗ ИВО Васа Стајкић, баритон (Београд)

МАЈКА КНЕЗА ИВЕ Драгана Поповић, мецосопран (Зрењанин/Београд)

КУЛИН-БЕГ Љубомир Поповић, тенор (Зрењанин/Београд)

СВЕШТЕНИК Горан Поповић, бас (Бијељина)

ГЛАСНИК Бранислав Станков, баритон (Нови Сад)

МУЈЕЗИН Михал Лабат, тенор (Нови Сад)

СТАНАНаташа Малић, (Бијељина)

Бијељина, Соколски дом, ул. Кнез Иво од Семберије бр. 4
27. јун 2021. године у 19 часова

Поставка опере

Опера, као најкомплекснији музичко-сценски жанр, готово да је недоступна публици ван великих музичких центара. Након 110 година од праизведбе у Београду и Новом Саду публици у Бијељини је напоскон пружена могућност да се упозна са опером као најкомплекснијом музичком формом. Извођење Бајићеве опере у малој средини каква је Бијељина изузетно је важно за разбијање стереотипа о оперској умјетности као елитистичкој, али и важан доказ да је могуће без уобичајених позоришних услова поставити оперско дјело. Ово није уобичајена позоришна поставка наслова на репертоар, већ сложен подухват зачетка оперске сцене у локалној средини.

Улога диригента у овом пројекту је превазилазила уобичајне диригентске задатке у припреми извођења неког оперског дјела (Romanić, 1987, 2001; Jerkov, 2010). Као најкомплекснији музичко-сценски облик, опера у себи обједињује музику, покрет и драму. Поред вођења мјешовитог, дјечијег хора, камерног средњошколског оркестра, разлог што сам себи поставила нов, комплексни диригентски изазов произилази из чињенице да у Бијељини не постоји оперска кућа, чак ни функционално позориште у ком би поставка била могућа. Захтјеван посао припреме сценског извођења једног оперског дјела није само диригентски испит некога ко руководи солистима, хорским ансамблима и камерним оркестром. Овај умјетнички подухват изискивао је да будем координатор великог тима који укључује солисте, корепетитора, редитеља, сценографа, костимографа, кореографа, фолклорни ансамбл, мајстора свјетла, мајстора звука, инспицијента, мајсторску кројачку радионицу, фотографа, фризера, шминкера, суфлера и све остале учеснике који су заједно мјесецима предано радили за ову премијеру.

Један од првих задатака био је прилагођавање концертне сале потребама поставке оперског наслова. Недавно обновљен Соколски дом у Бијељини, архитектонски споменик у коме се налази концертна дворана и сале за пробе, не одговара у потпуности потребама извођења оперске представе, те су извршене одређене преправке без нарушавања структуре саме сцене. Недостатак оперске рупе, ријешен је помјерањем партера за пет метара у дубину

сале, а спољним проширењима сцене добијен је шири простор просценијума, чиме се омогућава већа мобилност мизансцена.

Аналитичким приступом дјелу кроз упознавање са хармонским језиком и другим изражајним средствима композитора, с једне стране, и анализом драматургије либрета, с друге стране, добила сам јасан путоказ у креирању личног виђења и схватања оперског дјела. То је централно упориште у настајању савремене интерпретације дјела, полазна тачка из које проистичу све сугестије које диригент даје солистима, хору, фолклору и оркестру.

Када говоримо о позицији и улози диригента у припреми музичке представе потребно је заједничким вјежбањем у оквиру ансамбла радити на грађењу музичке драматургије. Диригент, у складу са својим сензибилитетом остварује комуникацију између солиста, хора, оркестра и усаглашава све потребне нивое динамике и артикулације. Пред диригента су постављени како технички тако и интерпретативни захтјеви. За успјешно постизање квалитетног извођења и осмишљавања концепта саме концертне представе неопходно је било постићи утисак повезаности свих умјетника у пројекту, литерарног и музичког текста у осјећај заједништва и цјелине.

Рад са оркестром такође је доносио новине у односу на стандардне диригентске обавезе. Најприје, сам оркестар је у односу на оригиналну партитуру редукован из два разлога: просторно ограничење и техничко ограничење. Партитура опере *Кнез Иво од Семберије* значајно је редигована да би се прилагодила расположивом простору и ансамблу. Партитура Бајићеве опере се налази у рукопису, и више пута је рађена њена редакција. Прво, Предраг Милошевић радио је редакцију опере почетком педесетих година прошлог вијека, према оригиналној партитури, да би је обогатио и вјештије оркестрирао, и може се уочити да текст у поређењу са оригиналним либретом није идентичан (Peričić, 1969: 16). У СНП-у опера је недавно извођена у редакцији диригента Александра Којића.¹ У склопу овог докторског уметничког пројекта редакцију опере урадила је композиторка Милана Милошевић. Њен ангажман подразумјева оркестрацију и адаптацију партитуре за мањи извођачки ансамбл, те минималне корекције неких техничких аспеката свирања и самог текста, о чему ће у раду бити ријечи..

¹ Наведени податак је преузет из репертоара СНП, сезона 2015/2016.

Цијела партитура по први пут компјутерски је обрађена, и на тај начин су припремљени штимови за оркестар. Урађено је обликовање оркестарске партитуре, редакција оригиналне партитуре, смањивање и прилагођавање оркестарског корпуса.

Табела 1: Коришћени инструменти

Партитура Исидора Бајића	Оркестрација и адаптација партитуре
ДРВЕНИ ДУВАЧИ	ДРВЕНИ ДУВАЧИ
1 пиколо флаута 2 флауте 2 обое 2 кларинета in b 2 фагота	1 флаута 1 обоа
ЛИМЕНИ ДУВАЧИ	ЛИМЕНИ ДУВАЧИ
2 хорне in f 2 трубе 2 тромбона	1 хорна in f
УДАРАЉКЕ	УДАРАЉКЕ
тимпани дрвени бубањ мали добош триангл чинеле звона	Тимпани дрвени бубањ мали добош триангл чинеле звона кастањете
ГУДАЧИ	ГУДАЧИ
I виолине II виолине виоле виолончела контрабаси	I виолине (I/1,2, II/3,4, III/5) II виолине(I/1,2, II/3,4, III/5) виоле (I, II, III) виолончела (I, II) контрабас

У табели 1 је приказан састав оркестра који је коришћен у партитури Исидора Бајића и у партитури коју је радила Милана Милошевић.

На основу прелиминарних договора диригента са редитељем, сценографом и костимографом одређиван је даљи ток припреме и постављене су одређене смјернице како

за историјско позиционирање и правац обликовања драмског тока, тако и за ликовна рјешења. Овај сегмент је од изузетне важности за самог диригента, јер већ у овој фази одређује начин обликовања интерпретације солистичких дионица, хора и оркестра. Драгоцјене савјете у вези са потенцијалном сценографијом и режијом представе дале су ми колеге из Бање Луке – режисер Игор Тешић² и сценограф Драгана Пурковић Мацан. Учешће режисера од првих заједничких проба, током развојног дијела пројекта умногоне је доприњело успјешном премијерном извођењу опере. Показало се веома корисним да диригент и режисер што чешће преиспитују своју концепцију, да прихватају нове идеје, иновације, да нешто редигују, „укратко, да раде на побољшању властите концепције” (Романић, 1987: 349). Пошло се од чињенице да таква међусобна сарадња диригента и режисера на пробама доноси „свјежину, сигурност, солидност, непосредност изведбе и онда ће се представа изводити без ризика” (Романић, 1987: 349).

Ауторски костими у овој представи пажљиво су и специјално осмишљени, шивени и припремани за све учеснике у представи. Костими су нам помогли да се визуело окарактеришу сви учесници у представи.

Солисти у српској премијери *Кнеза Иве од Семберије* били су оперски умјетници млађе генерације, са већ значајним умјетничким каријерама. Са скоро свим солистима сам

² Режисер Игор Тешић је послје премијере, између осталог, рекао и ово: „Као филмски режисер, са богатим позоришним искуством, и скромним у режији опера, имам исти приступ сваком дјелу, без обзира на медиј у којем стварам. Прво читам текст, у овом случају либрето, да се упознам са главним ликовима, односима, сукобима. Овај текст сам прихватио на прву. Видио сам у њему велики потенцијал. На првом мјесту зато што се ради о националној теми, заснованој на истинитим догађајима. Иако је сама тема везана за Први српски устанак, у овом дјелу јунаштво, толико присутно у том периоду, није центар приче. Жртвовање материјалног богатства за помоћ поглаченима је кључни догађај око којег се плете прича. Након читања текста услиједиле су консултације са диригентом. Разговор о томе да ли смо текст схватили на исти начин. Ту није било неких већих одступања у тумачењу, изузев самог краја, за који су нам понуђене двије опције. Иако сам хтио ону 'мушку' да злочинац плати главом, направио сам уступак диригенту и водили смо причу ка њежнијем и емотивнијем завршетку. Сљедеће је било 'окупирање простора' односно упознавање са техничким могућностима мјеста на којем ће дјело бити изведено. Како се не ради о оперској сали, нити о позоришту, било је неопходно направити неке сценографске интервенције. То је моја колегиница Драгана Пурковић Мацан, уз детаљне индикације шта ми све треба да се прича несметано одвија, врло вјешто извела. Искористио сам постојеће улазе, разиграо балкон, елиминисао неке индикације из дидаскалије самог аутора, изашао са сценом ка публици и на тај начин добио довољно простора за игру ансамбла. Сређивањем простора за игру, игра је могла да почне. Пробе уз клавирску пратњу. Балансирање између професионалаца, солиста, чланова хора и дјече. Индикације које сам давао једнаком брзином су усвајали како професионалци тако и аматери. Могу слободно рећи да је ово био један од пројеката у којем је све ишло брже од мојих очекивања. Паралелно са пробама радили су се костими и детаљно је договорено коришћење технике неопходне за употпуњавање комплетног угођаја... Како режисер, не улазећи у музички дио јер нисам експерт за то, могу да кажем да је ово био мој музички догађај године у Републици Српској и дјело које свима може служити на понос.”

имала у претходној деценији успјешну сарадњу у вокалним и вокално-инструменталним пројектима. Сматрам да је избор солиста био најбољи могући, управо због познавања карактера ликова опере који су у потпуности вјеродостојно изведени.³

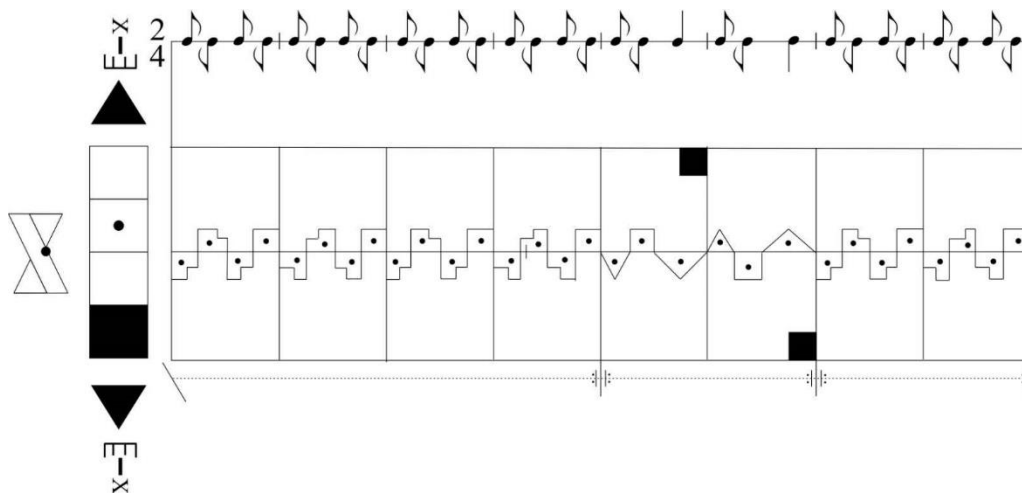
Рад са хором и солистима – најприје упознавање са историјским чињеницама и околностима које су довеле до конкретног догађаја описаног у либрету полазна је тачка у изградњи ликова, а потом тумачење саме партитуре и обликовање интерпретације. Прве хорске пробе са хором раде диригент и корепетитор, читање партитуре и тумачење дјела уз осврт на историјске околности. Ради се одвојено по гласовима, а затим слиједе заједничке пробе мјешовитог хора са диригентом и корепетитором.

Осмишљене и јасно трасиране прве хорске пробе, као и индивидуалне пробе са солистима – тумачење партитуре, изградња лика, упознавање са историјским чињеницама – јесу важан предуслов за успјешну интерпретацију. Значајно је напоменути да Бајић, путем хорске пјесме изражава колективни дух српског народа, а хорским и солистичким нумерама покреће, усмјерава и развија драмски ток опере и тиме добија равнотежу између ријечи и тона остварујући потпун драматуршки ефекат. Хорске пробе су рађене и са кореографом – на овим пробама чланови хора освјешћују тијело на сцени, уче сценски покрет и основе традиционалног плеса, чији ће елементи бити приказани у опери.

Поред сагледавања композиторског рада, хармонског и драматуршког приказа, диригент је радио на осмишљавању кореографије, припреми, поставци композиције

³ У допису упућеном Српском пјевачком друштву „Србадија” носилац главне улоге кнеза Иве, Васа Стајкић написао је: „Опера *Кнез Иво од Семберије* коначно је нашла пут до Бијељине, места где је и требала да доживи своју премијеру одавно. Колико је тешко направити једни оперску продукцију независно, ван позоришта, ретко ко може да зна и сваки покушај се брзо заврши када се на папир ставе само трошкови такве организације. Поред тога морате пронаћи квалитетне извођаче, режисера представе, техничку подршку, адекватан простор за пробе и извођење. Коначно, у Бијељини смо добили све то и зато је дошло до реализације. Није све тако лако као што изгледа јер је читав пројекат морао да буде сарадња уметника из читавог региона и у време када нас пандемија још није напустила. Позив је на моју велику радост дошао управо од стране СПД Србадија са којима сам безброј пута наступао... Колико је храбрости, воље и челичних живаца требало за овако нешто и сам редитељ (Игор Тешић) први пут режира оперу, видео сам невероватан ентузијазам на лицима свих учесника а посебно међу најмлађима у овом пројекту. Колико је ово важно за све њих и све оне који су то вече били на представи и чули фатастичну оперу *Кнез Иво од Семберије* под вођством младе Јелене Тракиловић. Осетило се то на крају опере у тренутку када кнез Иво даје сво овоземаљско благо, даје свој симбол вере и у последњим акордима опере умире и његова мајка од туге. Десио се тајац, неколико секунди тишине а затим провала емоција и аплауза. Десила се КАТАРЗА а то је оно што је управо на овом простору народу потребно више него ишта а та катарза може доћи само кроз уметност. Зато је то вече исписана историја и зато је пројекат *Кнез Иво* био више него успешан културни догађај”.

„Српкиња” и на тај начин допринио обогаћивању сценског покрета кроз народну фолклорну пјесму и игру.

На слици је приказана кореографија „Српкиње“ која је коришћена на премијери.

План реализације пројекта - етапе рада

1. Прилагођавање концертне сале потребама поставке оперског наслова (новембар 2020).
2. Рад на припреми и адаптацији дјела за извођење. Обликовање оркестарске партитуре, редакција оригиналне партитуре, смањивање и прилагођавање оркестарског корпуса (октобар, 2020).
3. Прелиминарни договори диригента са редитељем, кореографом, сценографом и костимографом, на основу којих се одређује даљи ток припреме и постављају одређене смјернице како за историјско позиционирање и правац обликовања драмског тока, тако и за ликовна рјешења. Овај сегмент је од изузетне важности за самог диригента јер већ у овој фази одређује начин обликовања интерпретације солистичких дионица, хора и оркестра (децембар 2020).
4. Диригентски приступ и план сценске реализације опере *Кнез Иво од Семберије*, разматрање значаја и позиције опере у стваралаштву Исидора Бајића.

5. Прве хорске пробе, са хором раде диригент и корепетитор, читање партитуре и тумачење дјела уз осврт на историјске околности. Радила се одвојено по гласовима (јануар, фебруар).
6. Заједничке пробе мјешовитог хора са диригентом и корепетитором (март).
Прве индивидуалне пробе са солистима, тумачење партитуре, изградња ликова, упознавање са историјским чињеницама као важан предуслов за успјешну интерпретацију.
7. Хорске пробе са кореографом. На овим пробама чланови хора освјешћују тијело на сцени, уче сценски покрет и основе традиционалног плеса чији ће елементи бити приказани у опери.
8. Ансамбл пробе солиста (без хора) са солистима раде диригент и корепетитор (април).
9. Израда сценографије у радионицама према замисли костимографа.
10. Израда костима за хор и солисте.
11. Оркестарске пробе (април, мај).
12. Прве ансамбл пробе хора и солиста (друга половина априла).
13. Режијске пробе са хором и солистима (мај).
14. Sitzprobe, солисти, хор оркестар (прве заједничке пробе, оркестра са остатком ансамбла).
15. Сценско оркестарске пробе, (режијска проба уз оркестар), (мај).
16. Двије главне и двије генералне пробе, сценографија, сви актери, костим, шминка, свјетло.
Премијерно извођење опере (27. јуни 2021).

Продукција опере је у потпуности повјерена Горану Бјелцановићу, „Империо” Д.О.О. Пројекција позадине рађена је са два пројектора HD резолуције на зиду који није раван. Тон је сниман на дигиталном миксеру са 32 канала. Свјетло је рађено са дигиталном програмирајућом DMH конзолом са сценским рефлекторима и Led Wash као и профилима. Снимано је са четири HD камере и са видео миксером. Дизајн свјетла је уједно и сценски дизајн, који је у потпуности владао сценским простором. Успостављена је граница између простора публике, оркестра и сцене у два нивоа. Све промјене свјетлосних ситуација

креиране су према звучним и драматуршким промјенама дајући подршку умјетницима за најбоље рјешење музичко-сценске интерпретације.

Значајне историјске и културне прилике

Кнез Иво од Семберије био је значајна историјска фигура са почетка 19. вијека, рођен као Иван Кнежевић 1760. године у селу Попови крај Бијељине, а у доба Првог српског устанка 1804. године налазио се на мјесту обор кнеза дванаест села Бијељинске нахије. Догађај опјеван у Нушићевој трагедији и Бајићевој опери збио се 1806. године.

Кнез Иво је важна историјска личност за читав регион, а са чињеницом да је био принуђен да напусти свој дом и да је сахрањен изван свог завичаја лако се, на жалост, данас поистовјећују многи становници Семберије. Постављање овог наслова има вишеструки значај за Бијељину, њене становнике, али и самог кнеза Иву, који се на овај начин симболично „враћа кући”.

Историјски догађај представљен у опери не смије бити заборављен, треба заувјек памтити добротворство и жртву часног родољуба кнеза Иве од Семберије. Управо је то био један од личних мотива и разлога да се у Семберији, код Ивине куће, изведе национално музичко-сценско дјело посвећено племенитом кнезу.

Роман *Кнез Иво од Семберије* аутора Николе Девуре (2009) као књижевно дјело, било ми је подстицајно и инспиративно, када сам градила оперски лик кнеза Иве. Ријеч је о вриједном књижевном дјелу, првом историјском роману о кнезу Иви заснованом на истраживачком раду, писаном у првом лицу, у ЈА-форми:

У рецензији романа *Кнез Иво од Семберије* Перо Зубац каже: “Иво је мудрац, човек високих моралних скрупула, историјски пример народног старешине и управљача. У том погледу њему нико није раван у српском XIX веку” (Девура, 2008: 146). Боравећи под старе дане код шабачког владике Максима Савића кнез Иво је говорио и исповиједао о свему, о животу, успјеху, сиромаштву, о управљању народом правдом и новцем, о законима Божјим и људским. О неким стварима није желио да говори.

„О свом детињству на могу причати. Не зато што не памтим, него што нећу. Није моје детињство било као друга. Ја сам одрастао у доброј кући, у поштеној фамилији, коју је ценила Семберија. Сви моји преци били су кнезови, извикани од народа. И живели су и умирали за народ. Неко на постељи, неко на коцу” (Девура, 2008: 8).

„Мој отац је био писмен и мудар, али га то није могло сачувати од Турака. На царским путевима, од Беча до Истамбула, сретао сам разне људе – од обичних кириџија до мушира и сераскера, од капетана до обрштера и генерала. Разговарао сам са свима на њиховим језицима, био пријатељ с многима од њих, што ми је отворало врата на многим дворовима. Гостили су ме везири у Травнику, Румелији, Једрену, Угри у Пешти, Немци у Бечу. Стизао сам до Милана и Напуља, до Солуна и Одесе” (Исто, 2008: 12).

У роману Девура приказује храбру племићку лозу Кнежевића која се није исламизирала. Борили су се и гинули су у биткама као кнежеви и као обични борци, а судбина семберског народа много пута била је у њиховим рукама.

„Управљао сам Семберијом правдом и новцем, јер како друкчије да владаш народом. И то под окупацијом једног варварског режима какав је био у то време турски“ (Исто, 2008: 13).

Има ли љепшег начина да му се врати дуг него да га Србадија, његови Семберци пјесмом врате у завичај, да опера о његовој племенитости буде изведена и извођена баш ту гдје је Иво рођен.

Након славне и опјеване епизоде из богатог живота семберског кнеза Иве, његова судбина била је исто тако славна и трагична до самог краја.

У знак сјећања на кнеза Иву, у родном селу Попови надомак Бијељине, захвални народ Семберије поставио је споменик у центру села испред Дома културе.

Слика 1: Споменик кнезу Иви у селу Попови у Семберији

Слика 2: Захвални народ села Попови у Семберији

Бајићева опера на српским музичким сценама

Значајан датум за српску музику представљало је премијерно извођење опере *Кнез Иво од Семберије* 1911. године (Пејовић, 1991; Томашевић, 1982; Dragović, 2008, Маринковић, 2000, 2001). Међутим, данас се не може са сигурношћу утврдити датум праизведбе, пошто није сачуван плакат. Из новинских критика, које се такође чувају у архиву Српског народног позоришта, налазимо податке да је диригент био сам композитор Исидор Бајић, редитељ је био Жарко Савић и да је опера тада изведена четири пута (Шулхоф, 1911).

У новије вријеме, након више деценија од премијере, представа је изведена неколико пута: 1955. и 1959. године (Логар, 1959). Маја и септембра 1994. концертно извођење у СНП-у припремили су хор и оркестар Средње музичке школе „Исидор Бајић” са диригентом Имреом Топлаком. Опера је тада извођена у редакцији Предрага Милошевића.⁴ Поводом сто година од смрти Исидора Бајића опера је концертно изведена у СНП-у 26. септембра 2015, а наредне године, такође концертно, на *Мокрањчевим данима* у Неготину (Ансамбл Српског народног позоришта из Новог Сада са диригентом Александром Којићем). За ту прилику редакцију је урадио диригент Александар Којић. Премијеру опере у Бијељини извело је Српско пјевачко друштво „Србадија” са диригентом Јеленом Тракиловић, 27. јуна 2021. године.

Извођења опере *Кнез Иво од Семберије*

Према подацима Данијеле Шутановац, опера *Кнез Иво од Семберије* поред београдске публике, која је прва имала прилику да чује и види Бајићеву оперу приказивана и у другим градовима СНП-а од 1912. до 1913. године на турнеји: Београд, Нови Сад, Сомбор, Сарајево, Вршац. У годинама после Другог свјетског рата изведена је два пута на гостовању у сезони 1955/56, у Врбасу а публика Бачке Паланке могла је да види ову српску оперу у сезони 1959/60. године да би круг гостовања био затворен представљањем београдској публици. На сцени СНП-а у сезони 1959/60. године, након обнављања Бајићеве опере као премијере, Миховил Логар примећује „да је ова опера камен темељац

⁴ Властимир Перичић наводи да је 1955. године „Предраг Милошевић извршио нову редакцију опере, уз ревизију целокупног текста и ретуше у оркестрацији. (Перичић, 1969: 16). Он на истом месту као датум премијере наводи 19. јануар 1911, а место је Опера на булевару Жарка Савића.

српског оперског стварања и смели подвиг И. Бајића, који је имао изненађујућу количину конкретног техничког знања, али да су драматуршка наивност и музика на врло скромном ступњу слаба гаранција за успех код публике. Подвлачећи да је израз у делу несумњиво лични израз нашег човека, сматра да је аплауз на премијери пре свега одјек патриотизма“ (Шутановац, 1995: 22). Крајем маја 1994. године, ансамбл МШ „Исидор Бајић“ из Новог Сада, је у смањеном саставу, наступио у Српској православној патријаршији, пред Његовом светошћу патријархом српским господином Павлом и српским епископима и митрополитима из земље и свијета. Исте године седамнаестог септембра у оквиру манифестације „Дунав-Фест“ на отвореној позорници земунског Гардоша, изведен је само дио опере. Концерт је приређен на отвореној позорници и после 430. таката, у тренуцима наступа хора робља, због временских непогода, извођење је прекинуто.

У наставку имамо преглед извођења по сезонама и табелу солиста који су тумачили улоге у опери.

Табела 1: Извођења опере *Кнез Иво од Семберије*⁵

СЕЗОНА	ДАТУМ	МЈЕСТО	АНСАМБЛ	ЗАЈЕДНО СА	НАПОМЕНА
1910/11.	06.01.1911.	Београд	Опере Ж. Савића	оперетом „Фортунио и његова песма љубави“ Ж. Офенбаха	премијера
1910/11.	29.01.1911.	Нови Сад	Опере Ж. Савића	оперетом „Фортунио и његова песма љубави“ Ж. Офенбаха	новосадска премијера
1910/11.	01.02.1911.	Нови Сад	Опере Ж. Савића	оперетом „Фортунио и његова песма љубави“ Ж. Офенбаха	прва реприза
1911/12.	17.12.1911.	Нови Сад	СНП-а	сликом Јована Протића „Јанковић Стојан“ у једном чину с певањем;	премијера у извођењу новосадског ансамбла

⁵: Наведени подаци за период од сезоне 1910/11 до 1994/95 преузети су из Шутановац, 1995.

				музика А. Шантића	
1911/12.	12.01.1912.	Нови Сад	СНП-а	сликом у стиховима „Хасанагиница“ А. Шантића	
1911/12.	09.03.1912.	Сомбор	СНП-а	стихована једночина шала – ћеретарија „Кад човек стари“ Б. Блументала	гостовање
1911/12.	02.04.1912.	Сарајево	СНП-а	опером С. Биничког „На уранку“	гостовање
1912/13.	28.11.1912.	Вршац	СНП-а	опером П. Маскањија „Сеоско честољубље“	гостовање
1913/14.	11.01.1914.	Нови Сад	СНП-а	шаљивом игром у једном чину „Честитам“ К. Трифковића	у корист глумачког пензионог фонда, последња представа СНП-а пред Први св. рат
1955/56.	17.12.1955.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	премијера у сезони 1955/56.
1955/56.	22.12.1955.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	у част Дана ЈНА; 2. пут, 31. оперска представа по реду
1955/56.	19.01.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	*немамо податак извођења од 3. до 5 пута 6. пут, 43. по реду
1955/56.	26.01.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 7. пут 46. по реду

1955/56.	01.02.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 8. пут 49. по реду
1955/56.	19.02.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 9. пут 56. по реду
1955/56.	14.03.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 10. пут 66. по реду
1955/56.	10.04.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 12. пут 79. по реду, представу откупила школа „Иван Гундулић“
1955/56.	23.04.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	у част Југословенских позоришних игара „Стеријино позорје“; 13. пут, 80. по реду
1955/56.	03.05.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	14. пут, 82. по реду
1955/56.	10.06.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	15. пут, 96. по реду
1955/56.	30.06.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	16. пут, 104. по реду
1956/57.	04.10.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	17. пут, 1. по реду у сезони 1956/57.
1956/57.	03.11.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитарско срце“ К. Барановића	18. пут, 13. по реду

1956/57.	28.11.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 19. пут, 25. по реду
1956/57.	19.12.1956.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 20. пут, 34. по реду
1956/57.	24.01.1957.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	21. пут, 47 по реду
1956/57.	10.04.1957.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Лицитерско срце“ К. Барановића	поподневна представа; 22. пут, 77. по реду
1959/60.	20.11.1959.	Нови Сад	СНП-а	аријама и песмама у оквиру Концерта Југ. вокалне музике	обновљено као премијера
1959/60.	24.12.1959.	Нови Сад	СНП-а	балетом „Велеградске варијације“ Љ. Бранђолица	
1993/94.	13.05.1994.	Нови Сад	МШ „И. Бајић“	самостално	премијера – концертно извођење
1993/94.	27.05.1994.	Нови Сад	МШ „И. Бајић“	самостално	концертно извођење
1993/94.	31.05.1994.	Београд	МШ „И. Бајић“	самостално	концертно извођење пред Његовом светошћу патријархом српским господином Павлом и српским владикама
1994/95	17.09.1994.	Земун	МШ „И. Бајић“	самостално	концертно извођење у Гардошу, на отвореном, прекинуто је временском непогодом

1994/95.	18.09.1994.	Нови Сад	МШ „И. Бајић“	самостално	концертно извођење
1995/96.	27.06.1996.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
1995/96.		Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење пред 940 гледалаца
1996/97.		Нови Сад	СНП-а	самостално	3 коцертна извођења, 1131 гледалаца
1996/97.		Тршић, Београд, Смедерево	СНП-а	самостално	3 коцертна извођења на гостовању, 4720 гледалаца
1997/98.	03.10.1997.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
1997/98.	27.02.1998.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
2015/16.	26.09.2015.	Нови Сад	СНП-а	самостално	Концертно извођење поводом сто година од смрти Исидора Бајића
	2016.	Неготин	СНП-а	самостално	Концертно извођење на „Мокрањчевим данима“
2015/16.	30.09.2015.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
2015/16.	03.12.2015.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
2015/16.	05.12.2015.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
2015/16.	10.05.2016.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
2016/17.	10.09.2016.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
	08.11.2016.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
2017/18	21.09.2017.	Нови Сад	СНП-а	самостално	концертно извођење
	27.06.2021.	Бијељина	СПД „Србадија“	Камерни оркестар „Аморозо“, солисти	Премијерно извођење - представа

				београдске и новосадске опере	
--	--	--	--	----------------------------------	--

Табела 3: Солисти у Опери

Годи на изво ђења	НАСЛОВНЕ УЛОГЕ							Дириге нт
	Кнез Иво (барит он)	Мајка (сопра н)	Кулин- бег (тенор)	Гласоно ша (баритон)	Свеште ник (баритон)	Мујезин (тенор)	Стан а („нем а“ улога)	
1911.	Жарко Савић	Л. Стакој евићка	Бинички	Иван Динулов ић	Тихи	Јоца Цвијано вић	Шилх анова	Исидор Бајић
1911/ 12. 1914.	Жарко Савић	Султан а Цијуко ва- Савић	Драгоми р Кранчев ић	Иван Динулов ић	Војисла в Виловац	Јоца Цвијано вић	М. Ђорђе вићев а	Франћи шек Вањек
1955/ 56. 1956/ 57.	Влада Попов ић/ Милив ој Радови ћ	Љубиц а Јакови ћ	Владан Цвејић/ Драгути н Бурић	Иван Кнежеви ћ	Викенти је Нецков	Данило Николић / Милора д Главаше вић	Мирја на Марц икић	Предра г Милош евић
1956/ 60.	Влада Попов ић	Јелена Јечмен ица	Владан Цвејић	Иван Кнежеви ћ	Викенти је Нецков	Данило Николић	Олга Секул ић	Предра г Милош евић
1994.	Жељко Лучић	Виолет а Срећко вић/ Вера Виткаи -Ковач	Славољу б Коцић	Саша Ковачић	Чедомир Милуши ћ	Никола Давид	-	Имре Топлак
03.10. 1997.	Миодр аг Јовано вић	Виолет а Срећко вић	Славољу б Коцић/И гор Ксионж ик	Саша Ковачић	Светоза р Дракули ћ	Игор Ксионж ик/ Никола Давид		Имре Топлак
27.02. 1998.	Миодр аг	Виолет а	Славољу б	Саша Ковачић	Светоза р	Игор Ксионж		Имре Топлак

	Јовано вић	Срећко вић	Коцић/И гор Ксионж ик		Дракули ћ	ик/ Никола Давид		
26.09. 2015.	Васа Стајки ћ	Марин а Павлов ић Бараћ	Алексан дар Петрови ћ	Жељко Андрић	Горан Крнета	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
30.09. 2015.	Небојш а Бабић	Виолет а Срећко вић	Бранисл ав Цвијић	Бранисл ав Станков	Иван Дајић	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
03.12. 2015.	Небојш а Бабић	Марин а Павлов ић Бараћ	Бранисл ав Цвијић	Жељко Андрић	Горан Крнета	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
05.12. 2015.	Небојш а Бабић	Марин а Павлов ић Бараћ	Бранисл ав Цвијић	Жељко Андрић	Горан Крнета	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
10.05. 2016.	Небојш а Бабић	Марин а Павлов ић Бараћ	Алексан дар Петрови ћ	Бранисл ав Станков	Горан Крнета	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
10.09. 2016.	Небојш а Бабић	Марин а Павлов ић Бараћ	Бранисл ав Цвијић	Жељко Андрић	Горан Крнета	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
08.11. 2016.	Небојш а Бабић	Марин а Павлов ић Бараћ	Алексан дар Петрови ћ	Бранисл ав Станков	Горан Крнета	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
21.09. 2017.	Небојш а Бабић	Марин а Павлов ић Бараћ	Алексан дар Петрови ћ	Бранисл ав Станков	Горан Крнета	Алексан дар Толимир	-	Алекса ндар Којић
27.06. 2021.	Васа Стајки ћ	Драган а	Љубоми р Поповић	Бранисл ав Станков	Горан Поповић	Михал Лабат	Ната ша	Јелена Тракил овић

		Попов ић					Мали ћ	
--	--	-------------	--	--	--	--	-----------	--

Хармонско-драматуршке карактеристике опере

Кнез Иво од Семберије

Сва изражајна средства и композициони елементи, попут хармоније, оркестрације, музичке форме, драматургије, мелодије и другог су на специфичан и јединствен начин уткани у изградњу свеукупног музичког ткива опере Кнез Иво од Семберије, бивајући уједно заслужни за изградњу њене веома успјеле композиционе целине.

Опредјељење за рад на поменутој опери је засновано на њеним умјетничким квалитетима из којих исијава велика стваралачка енергија композитора, као и на њеним интерпретативним потенцијалима, посебно с обзиром на чињеницу да привлачност ове опере умногоме лежи и у томе што она представља један од првих Бајићевих покушаја у овом жанру.

О Бајићевој музици писаној за позориште каже се: „У погледу хармонског језика ова Бајићева дела откривају солидно владање у то време савременим гледиштима на проблеме хармонизације народних мелодија, али и упућеност на хармонски стил чак и позног романтизма, о чему сведочи правилна честа употреба алтерованих акорада хроматског типа” (Томашевић, 2010: 74).

Прва и једина Бајићева опера је романтичарска, народна, историјска музичка драма, а њен мелодијски језик чврсто је у вези са српским музичким фолклором (Маринковић, 2004, Сарајлић, 2012).

Родољубива тематика дјела инспирисана историјским догађајем, обухвата све кроз хармонију, оркестрацију, обједињена је у пажљиво израђену драматургију (Маринковић, 2007 а, 2007б; Мисаиловић, 1988).

Музика већ у првој сцени доноси дијелове топле литургијске духовне мелодије, комбиноване са контрастним репликама солиста речитативног карактера, а прожета је и питким фолклорним пјесмама и плесом.

Опера је писана у једном чину, садржи осам сцена.

У наредној табели је преглед оркестриране партитуре по сценама, броју тактова и партитурним бројевима.

Табела 1 Сцене – такт и партитурни број

СЦЕНА	ТАКТ	ПАРТИТУРНИ БРОЈ
ПРВА СЦЕНА	1–131	1–7
ДРУГА СЦЕНА	132–307	8–16
ТРЕЋА СЦЕНА	308–516	17–31
ЧЕТВРТА СЦЕНА	517–545	32
ПЕТА СЦЕНА	546–637	33–38
ШЕСТА СЦЕНА	638–661	39
СЕДМА СЦЕНА	662–717	40–45
ОСМА СЦЕНА	718–1077	46–70

Прва сцена

Дјело почиње оркестарским уводом, у коме се обрађују и развијају два контрастна мотива којима се у укупној драматуршкој организацији опере може додијелити улога лајтмотива, с обзиром на њихово значењско везивање за одређене драмске елементе, у првом реду, драмске ликове. Тако први мотив, драмско-поетског карактера, осликава карактерне црте главног лика у опери – Кнеза Иве – и бива повјерен гудачком корпусу уз пратњу дувачких инструмената. Специфичност овог мотива лежи у његовој љествичној основи, која је изграђена на молском пентахорду са карактеристичном прекомјерном квартом на првом ступњу. Овај тонски низ одговара тоничном пентахорду у двјема специфичним љествицама

на основном тону а- балканском молу или лидијском дурмолу. Ипак, у 8. такту се љествични низ проширује и љествица у потпуности добија структуру лидијског дурмола, љествице које је познатија под називом "мађарски", али такође и као "цигански" мол: *а-ха-це-дис-е-еф-гис-а* (Despić, 1987). Опредељење за овакав избор љествице дубоко је повезано са драматургијом почетка опере, и то на два начина: с једне стране, тиме се снажно потенцира веза са фолклором, односно традицијом, имајући у виду да лидијски дурмол фигурира у народним напјевима многих балканских народа, па тако и српског; с друге стране, истицање љествице кроз унисони звук знатног дијела извођачког корпуса, као и завршетак реченице на акорду доминанте, типичан за бројне хармонизације народних напјева, такође утврђује исконску везу са традицијом, односно тумачење да је Иво, иако кнез, у основи човјек из народа.

Примјер 1 (тактови 1–8)

Andante
♩=69

Lento
♩=80

Flute

Oboe

Horn in F

Violin I/1,2

Violin I/3,4

Violin I/5

Violin II/1,2

Violin II/3,4

Violin II/5

Viola/1

Viola/2

Viola/3

Violoncello/1

Violoncello/2

Contrabass

a - lidijski durmol: t II t II⁶_{VII}⁵ s t II⁶₅ s t VII VI II⁴₃ ⁶/₅ D ⁶/₅ (A:) T Ds⁷ s⁶
(g: II⁶₅)

Док се радња опере још увијек одиграва у цркви, у 60. такту се појављује мјешовити хор коме је повјерена причасна пјесма "Хвалите" у *a cappella* стилу, у трајању једне мале, четворотактне реченице. Иако је ријеч о једној сразмјерно краткој фрази, овај "Хвалите" сегмент показује филигранско композиторско умјеће Исидора Бајића, које се испољава на два нивоа. Најприје, у хорској техници је демонстрирана употреба како комплетног хора, тако и *cori spezzati* хорске технике, чије успјело звучање ни најмање не угрожава чињеница да је све остварено у најскорминијем формалном захвату какав је мала музичка реченица. Друго, у хармонији је, опет с обзиром на релативну краткоћу фразе, употријебљена веома занимљива хармонска прогресија, коју освјетљава необично конципирана варљива каденца у којој се умјесто трозвука, појављује четворозвук VI ступња а-мола, с једне стране, али и употреба умањеног септакорда VII за D пред завршном полукаденцом реченице, с друге стране.

На овом мјесту потребно је направити и мали осврт на оркестрациони аспект у оригиналној и адаптираној партитури. У такту 107 су удвојене флаута, обоа и прве виолине у секстолама а исти третман ових дионица се сусреће и у такту 109.

У изворној Бајићевој партитури у такту 113. имамо преклапање дионица мујезина и Иве, а у адаптираној партитури раздвојена је на посебне тактове са промјеном темпа од 113. такта (шест тактова раније) у *Andante religioso*. Такође, у 128. такту (*meno mosso*), у дионицама виолончела и контрабаса, уочава се другачија метричка и ритмичка организација мотива у односу на изворну партитуру у којој је овај мотив нотиран у оквиру једног четворочетвртинског такта. Завршна сцена у цркви почиње у 120. такту са пјесмом "Буди имја Господње", која се и у стандардној православној литургији појављује као централна нумера њеног завршног дијела. Пјесму започиње женски хор, да би се у драматрушки изнијансираном извођачком "крешенду", њима прикључили најприје тенори, а затим, у сљедећем такту, и басови. Занимљиво је да је ова нумера "Буди имја Господње" у истом тоналитету као и истоимена пјесма у Мокрањчевој литургији, а такође би требало имати у виду и сличност у хармонским потезима.

Примјер 2 (тактови 106–131)

7
Grave

Fl. 196 *f* *ff* *rit.*

Ob.

Cor.

Cassa

Cym.

Glaznik *f* *ff* *rit.*
 Про - клет нек' је свак, про - клет нек' је свак, ко у ве - ру су - мња А - ла - ха!

Vln. I/1,2 *ff* *rit.*

Vln. I/3,4 *ff*

Vln. I/5 *ff*

Vln. II/1,2 *f* *ff*

Vln. II/3,4 *f* *ff*

Vln. II/5 *f* *ff*

VI.1 *f* *ff*

VI.2 *f* *ff*

VI.3 *f* *ff*

Vcl.1 *f* *ff*

Vcl.2 *f* *ff*

Cb. *f* *ff*

A: S

VI

G: d

T

g: s t D

B: (VI T₄) S T ll

Ad libitum religioso **Andante religioso**
♩=92

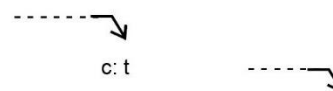
Glock. *mf*

Mujezin *f*
А-лах.. А - лах, А-лах, А - лах, А - лах! И-ла - и - ле-ла!

Glasnik *f*
Служ-би већ је крај, хај-де-мо,Кне - же!

Knez Ivo *mf*
У - њи у мој дом!

d - lidijski durmol: ----- c - lidijski durmol: ----- g:

Meno mosso
rit. -----

S. *mf* *f* *mf* *f* *mf* *p*
Бу ди. и - мја Го - спо - дње бла-го-сло-ве - но от - ни-ње и до вје - ка. А - мин.

A. *mf* *f* *mf* *f* *mf* *p*
Бу ди. и - мја Го - спо - дње бла-го-сло-ве - но от - ни-ње и до вје - ка. А - мин.

T. *mf* *f* *mf* *f* *mf* *p*
Бу ди. и-мја Го-спо - дње бла-го-сло - ве - но от ни-ње и до вје - ка. А - мин.

B. *mf* *f* *mf* *f* *mf* *p*
И-мја Го-спо - дње бла-го - сло-ве-но од ни-ње и до вје - ка. А - мин.

Vc./1 *mf* *p*

Vc./2 *mf* *p*

Cb. *p*

F: T $\frac{6}{4}$ $\frac{5}{3}$ S II D 7 T S $\frac{6}{5}$ D $\frac{6}{5}$ 4 T II² D $\frac{6}{3}$ 4 D VI S II D T 7

Друга сцена

Друга сцена започиње у 132. такту. Разлика у односу на Бајићеву партитуру је у томе што је додат још један такт, а то је такт који је овдје означен као такт бр. 166. Сцена испред

цркве почиње у 169. такту речитативом свештеника који благосиља присутни народ и позива на славље поводом кнежевог рођендана. У тактовима 169–171 ритам у дионици свештеника је измијењен – квинтола, триола, промјена такта у 5/4 у док у изворној Бајићевој партитури свештеникова дионица почиње истовремено са наступом оркестра. Фрагменти хора који представљају народ антифоно се смјењују са мотивом свештеника. Овдје је додат један такт прије уласка осминског мотива који је повјерен виолинама.

Трећа сцена

Ова сцена започиње изласком кнеза Иве из куће и његовим свечаним уласком међу народ (такт 308). Испред куће кнез Иво у присуству гласника саопштава окупљеном народу да је Кулин-бег поробио Подриње и Јадар, те да ће, заједно са робљем, проћи кроз Семберију. Непосредно прије обраћања народу у такту 314. у дионицама виолончела појављује се лајтмотив кнеза Иве. Звучна боја виолончела, а нарочито контрабаса доприноси потенцирању осјећања стрепње и страха, наслућујући на неки начин лоше вијести које ће у даљем току кнез Иво саопштити народу.

Четврта сцена

Четврта сцена почиње изласком робова међу народ, ту се дешава дијалог два хора, робља и народа. Оркестар има значајну улогу посебно наступом хорне у 539. такту која нам наговјештава шта ће се дешавати у наредној сцени.

Пета сцена

Пета сцена започиње у 546. такту оркестарским уводом који у драматуршком току опере прати долазак Кулин-бега. У знак добродошлице Кулин-бегу, сцена почиње наступом *tutti* оркестра који изводи „Свечани марш”. Од треће добе другог такта јавља се шестотактни мотив, с почетком на хармонској основи тонике Це-дура, из кога, хроматском модулацијом помоћу промјене склопа акорда модулира у субдоминанту де-мола. Исти мотив понавља се

секвентно за секунду навише на тоници де-мола. Избор ова два тоналитета није нимало случајан. Наиме, Це-дур који се уобичајено користи за приказивање свечаних карактера, па тиме и као тоналитет који се испоставља као веома погодан за марш, је успјешно контрабалансиран појавом де-мола, као тоналитета који доноси ту потребну "мрачну" боју овом свечарском карактеру, све са циљем да се музиком протумачи искреност "добродошлице" Кулин бегу као представника мрске, окупационе власти.

Шеста сцена

Ова сцена траје најкраће, свега 24. такта, и она доноси смирење, али у драматуршком смислу има једну од значајних улога. Наиме, на сцени су скоро сви извођачи, гдје је акценат стављен на славље, служење и удољовавање Кулин-бегу.

Седма сцена

Од 662. такта почиње седма сцена. Кулин-бегово славље наставља се плесом „Игра чочека” у такту $9/8$ (2+2+2+3). Почетни тоналитет је Це-дур, а затим се у 668. такту, помоћу промјене склопа тоничног акорда, врши мутација у це-мол.

На прави примјер употребе хармоније у драматуршке сврхе наилази се на самом почетку сцене Ивиног обраћања Кулин-бегу, гдје Иво од бега тражи да саопшти коначну цијену за откуп робља и престане са уцјенама.

Осма сцена

Ова, посљедња сцена опере почиње у 718. такту. Велики допринос стварању тензије даје педални тон тонике тимпана и контрабаса изнад кога остали инструменти дувачког а нарочито гудачког корпуса доносе хармонску пратњу која допуњава дионице хора. Један такт (737) је у оркестрираној партитури додат да би гласник јасно изговорио текст.

Fl. *p* *mf* *f*
 Ob. *p* *mf* *f*
 Clar. *f*
 Tr. *p* *mf* *f*
 S. *p* *mf* *f*
 A. *p* *mf* *f*
 T. *p* *mf* *f*
 B. *p* *mf* *f*
 Vln. I, 1, 2 *pizz.* *p* *arco* *mf* *f*
 Vln. I, 3, 4 *pizz.* *p* *arco* *mf* *f*
 Vln. II, 1, 2 *pizz.* *p* *arco* *mf* *f*
 Vln. II, 3, 4 *pizz.* *p* *arco* *mf* *f*
 Vla. I, II *pizz.* *p* *arco* *mf* *f*
 Vcl. I *p* *arco* *mf* *f*
 Vcl. II *p* *arco* *mf* *f*
 Vcl. III *p* *arco* *mf* *f*
 Vc. I *p* *arco* *mf* *f*
 Vc. II *p* *arco* *mf* *f*
 Cb. *p* *arco* *mf* *f*

Ха - ли - те о - нај цвет што га и - ма це - о свет ди - чна сам са - мо - ја јер сам Срп - ки - ња. Срп - ки - ња сам ја!
 Ха - ли - те о - нај цвет што га и - ма це - о свет ди - чна сам са - мо - ја јер сам Срп - ки - ња. Срп - ки - ња сам ја!
 Ха - ли - те о - нај цвет што га и - ма це - о свет ди - чна сам са - мо - ја јер сам Срп - ки - ња. Срп - ки - ња сам ја!
 Ха - ли - те о - нај цвет што га и - ма це - о свет ди - чна сам са - мо - ја јер сам Срп - ки - ња. Срп - ки - ња сам ја!

F: D 2 T°D3 T D5 T D D 2 T°D3 T D5 T D T D7 T

Бајић у духу романтичарске естетике, гради темељ музичке драме користећи богатство народне мелодије и фолклора. Значајан дио свог професионалног ангажмана Бајић је посветио мелографском записивању народног музичког стваралаштва. Његове

познате композиције са једноставном хармонском обрадом сматрају се народним мелодијама: игра с пјевањем „Српкиња”, „Еј ко ти купи” и инструментална нумера „Чочечка игра”. Наведене композиције настале су много прије саме опере. И данас су прихваћене, а могу се наћи на репертоарима као самосталне композиције и најпопуларнији дијелови опере. У раду Данијеле Шутановац каже се да је према многим показатељима, најпопуларнији сегмент опере – балетско-хорска нумера „Српкиња” – своју популарност стекла много прије него је у оперу била уврштена. Створено у духу српског фолклора, ово коло брзо је међу широком музичком публиком сматрано грађанском игром, а затим народном, као да је у народу и створено, кад већ у њему живи. „Српкиња” се, пре опере, нашла у оперети „Ускочкиња” (Шутановац: 1995)

Хорску композицију *Српкиња* поставила сам у играчку фолклорну цјелину уз пјевање мјешовитог хора и оркестарску пратњу, како стоји у партитури. Најједноставнији начин фолклорног извођења заступљен је у разним приликама и обредима, црквеним саборима и свечаним празничним окупљањима. На просторима Посавине, Подриња па и Семберије игру најчешће прати пјесма. И данас постоји „колање“ – играње уз пратњу пјесме а често и инструменталну пратњу: тамбуре, шаргије, виолине. Ово је била прилика да примјеном личног играчког искуства осмислим кореографију и облик (формација) игре, увјежбам групу дјевојака из Србадије и да је изведу у току представе уз подршку хора и оркестра.

Закључак

Опредјељење да ова музичка драма буде премијерно изведена у Бијељини, било је снажно мотивисано професионалном, духовном потребом и историјским чињеницама везаним за простор Семберије. Завршна разматрања у докторском умјетничком пројекту посвећеном првој и јединој опери Исидора Бајића доносе сажету рекапитулацију закључака изложених у претходним поглављима овога умјетничког рада. Најпрепознативљивија стилска одредница музичког језика Исидора Бајића у музичкој драми *Кнез Иво од Семберије* јесте комбиновање контрастних тематских сфера (српски и турски амбијент дати кроз музички поларизоване портрете кнеза Иве и Кулин-бега) и примјена фолклорне пјесме и игре. Диригент, прије свега, мора познавати садржај представе изузетно добро како би руководио умјетничким током и утицао на начин изградње музичког карактера оперских ликова, а у појединим сегментима представе и њихову музичко-сценску трансформацију: „Док се инструментална музика усмерава ка непрестаним проналасцима, опера себи допушта раскош да ништа ново не ствара: напротив опера искоришћава дела пропала у своје доба, осавремењује рукописе који су били мртво слово на хартији; једном речју, место да јој продужење живота зависи од уношења новина, опера живи од заборављене прошлости” (Salazar, 1984: 10).

Дешавања у опери приказана су посебним музичким језиком мајстора оркестрације, овом приликом у адаптацији, која је прилагођена камерном оркестарском ансамблу. У складу са постављеним циљем докторског умјетничког пројекта, постављен је темељ будућег развитка музичког живота Града Бијељина са потпуно новим приступом популаризације опере и умјетничке музике уопште. Основна намјера аутора овог рада била је да примјеном адекватне литературе утврди историјске околности настанка дјела као и да оствари успјешну савремену интерпретацију националне опере.

Поред сагледавања композиторског рада, хармонског и драматуршког приказа, диригент је радио на осмишљавању кореографије, припреми, поставци композиције „Српкиња” и на тај начин допринио обогаћивању сценског покрета кроз народну фолклорну пјесму и игру. .

Мом диригентском приступу савремене интерпретације националне опере *Кнез Иво од Семберије* претходила је оркестрација и адаптација партитуре, што представља веома одговоран задатак за композитора и диригента. На премијери опере 27. јуна 2021. године у Бијељини представа је трајала око 60 минута. У извођењу је учествовало сто музичара (чланови оркестра, хора, солисти).

Осим промовисања савременог приступа у музичком извођаштву, у интерпретативним помацима, показало се да тиме промовишемо и интердисциплинаност у умјетности. Данас, након сто десет година од праизведбе опере у озбиљним животним околностима и опште друштвено-политичке и социјалне климе уложили смо све да би овај умјетнички пројекат посвећен кнезу Иви од Семберије био у најљепшем свјетлу представљен на моју и на радост свих учесника, публике, Семберије и Републике Српске. Вјерујем да сам у раду на овом умјетничком пројекту остварила компактност у звуку, унаприједила интерпретацију и у потпуности испоштовала тематику, стил и карактер дјела..

Премијера опере *Кнез Иво од Семберије*, имала је веома позитиван одјек у медијској и културној јавности Републике Српске, Републике Србије, Босне и Херцеговине о чему свједочи велики број посјетилаца на представи, као и написа у медијима. У допису упућеном Српском пјевачком друштву „Србадија” носилац главне улоге кнеза Иве, Васа Стајкић написао је:

„Опера *Кнез Иво од Семберије* коначно је нашла пут до Бијељине, места где је и требала да доживи своју премијеру одавно. Колико је тешко направити једни оперску продукцију независно, ван позоришта, ретко ко може да зна и сваки покушај се брзо заврши када се на папир ставе само трошкови такве организације. Поред тога морате пронаћи квалитетне извођаче, режисера представе, техничку подршку, адекватан простор за пробе и извођење. Коначно, у Бијељини смо добили све то и зато је дошло до реализације. Није све тако лако као што изгледа јер је читав пројекат морао да буде сарадња уметника из читавог региона и у време када нас пандемија још није напустила. Позив је на моју велику радост дошао управо од стране СПД Србадија са којима сам безброј пута наступао... Колико је храбрости, воље и челичних живаца требало за овако нешто и сам редитељ (Игор Тешић) први пут режира оперу, видео сам невероватан ентузијазам на лицима свих учесника а посебно међу најмлађима у овом пројекту. Колико је ово важно за све њих и све оне који су то вече били на представи

и чули фатастичну оперу *Кнез Иво од Семберије* под вођством младе Јелене Тракиловић. Осетило се то на крају опере у тренутку када кнез Иво даје сво овоземаљско благо, даје свој симбол вере и у последњим акордима опере умире и његова мајка од туге. Десио се тајац, неколико секунди тишине а затим провала емоција и аплауза. Десила се КАТАРЗА а то је оно што је управо на овом простору народу потребно више него ишта а та катарза може доћи само кроз уметност. Зато је то вече исписана историја и зато је пројекат Кнез Иво био више него успешан културни догађај” (додати извор иако су медији у питању).

Светлана Марковић, новинарка РТРС, написала је:

„Ви који ово читате, да ви, Љубиша, Марко, Стојанка, Милице, свеједно како се зовете, али се зовете српским именом, дакле сви ви са именом, презименом и достојанством, можда сте баш ви, на овом свијету, у овом животу, дужници Ивана Кнежевића, кнеза Иве од Семберије.

Потомци ослобођених робиња, чијим се именом данас зовете, ви, слободни људи, Срби, имате право на понос, то је плаћено и животима и дукатима. Али се на ту тапију потписује свака генерација.

И свако како може и умије.

И Богу хвала, само да тако остане, па да се све данашње и будуће генерације, на ту тапију потпишу као Јелена Тракиловић. А давно прије ње, Филип Вишњић, Бранислав Нушић, Исидор Бајић. Све наше епско у лирском запису. Тако је опера „Кнез Иван Кнежевић”, премијерно изведена у Бијељини, Ивановом завичају, потпис младе диригенткиње – да достојанствено брани право духовно наслеђе.

Наравно, подједнако је важно и што је ова, једна од првих српских опера, враћена на позоришну сцену. Још вредније, што је прва опера постављена у Бијељини, граду скромних културних домета, као што је била и сама опера у вријеме када је писана и изведена, у поређењу са оперским сценама тадашње европе и свијета. Али за народ, који је колико јуче, кулучио за туђе царске палате, свака пјесма је химна.

Бијељини, наравно, нико не брани да овај велики умјетнички искорак, искористи као језгро за много плодносније културно стваралаштво. Да се овакви и

слични умјетнички подухвати, не догађају као инцидент, као звијезда репатица. Као последица ентузијазма појединца и мање групе. Него као правило, планирано да траје, да се на том небу, виде сазвежђа.

Јелена Тракиловић је, бар на тренутак, бљеснула над Семберијом. Видјели смо лица дуго скривена у мраку. Чули смо њихов плач и њихову пјесму. Видјели смо како једна мајка умире, да би стотине других мајки могло да зацјева. Јер су им кћери живе и слободне. „Бијеле пчеле” Јеленине, Даничине, Стеванове, Анине, Сарине, Горанове, Миланове, Стефанове...” У Бијелини, на Видовдан, 2021.

Литература и извори

- Веселиновић-Хофман, Мирјана. *Пред музичким делом*. Београд: Завод за уџбенике, 2007.
- Девура, Никола. *Кнез Иво од Семберије*. Рума: Српска књига, 2008.
- Donelan, James H. *Poetry and the Romantic Musical Aesthetic*. New York: Cambridge University Press, 2008.
- Despić, Dejan. *Harmonska analiza*. Београд: Univerzitet umetnosti, 1987.
- Dragović, Gordan (gl. ured.). *Leksikon opera*. Београд: Univerzitet umetnosti, 2008.
- Jerković, Josip. *Osnove dirigovanja*. Том I и II Osijek, Sveučilište Josipa Juraja Strossmayera, 2010.
- Кличковић, Данијела, *Исидор Бајић педагог, издавач и мелограф*. Нови Сад: Асоцијација гитариста Војводине, 2015.
- Логар, Миховил. Кнез Иво од Семберије. *Дневник* (недеља, 22. новембар 1959, бр. 4756), 1959.
- Маринковић, Соња. *Историја српске музике*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2000.
- Маринковић, Соња (уред.) *Опера од обреда до уметничке форме*, Зборник радова. Београд: Факултет музичке уметности, 2001.
- Маринковић, Соња. Жанр у опери романтичара. Зборник радова, у: *Опера од обреда до уметничке форме*. Београд: Факултет музичке уметности, 2001.
- Маринковић, Соња. Појам *драматургија форме у аналитичкој пракси*. Зборник катедре за музичку теорију. Београд: Факултет музичке уметности, 2007а.
- Маринковић, Соња. Бинички и фолклор, *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику* (37). Нови Сад: Матица српска, 2007б, 7–15.
- Маринковић, Соња. *Романтичарски „национални стил“ вид ексклузивитета или коегзистенције*, V Међународни симпозијум - фолклор, музика, дело, *Изузетност и сапостојање*. Београд: Факултет музичке уметности, 1997.
- Маринковић, Соња. Питање периодизације српске музике. *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*, 1998.

Маринковић, Соња. *Методолошке основе аналитичког приступа композицијама базираним на фолклору*. У: Димитрије О. Големовић, Дани Владе С Милошевића, *Зборник радова*. Бања Лука: Академија уметности, 2004.

Мисаиловић, Миленко. *Драматургија сценског простора*. Нови Сад, Стеријино позорје – Дневник, 1988.

Пејовић, Роксанда. *Српско музичко извођаштво романтичког доба*. Београд, Факултет музичке уметности, Београд, 1991.

Перичић, Властимир. *Музички ствараоци у Србији*. Београд: Просвета, 1969.

Поповић, Берислав. *Музичка форма или смисао о музици*. Београд: Клио, Културни центар Београда, 1998.

Радујко Раде, Светозар. *Нови Сад Град музике – Споменица Музичке школе „Исидор Бајић“ у Новом Саду*. Нови Сад: Прометеј, 2000.

Радујко Раде, Светозар. *Исидор – певач равнице*. Нови Сад: Музеј града Новог Сада, Музичка школа „Исидор Бајић“, 2010.

Romanić, Teodor. *Kreativnost dirigentske prakse*. Sarajevo: Publishing, Biblioteka Posebno izdanje, 2001.

Romanić, Teodor. *Dirigovanje*. Sarajevo: Svjetlost, 1987.

Salazar, Filip-Žozef. *Ideologija o operi* (prev. Ivanka Pavlović). Nolit: Beograd, 1984.

Сарајлић, Драгана. *Духовна музика као битан ресурс оснаживања религиозних доживљаја*. У Ј. Базић (ур.), *Зборник радова Учитељског факултета*, књига 5. Лепосавић, Учитељски факултет у Призрену – Лепосавићу, 2012.

Томадл, Миховил. *Српско позориште у Војводини II (1868-1919)*. Нови Сад: Матица српска, 1954.

Томашевић, Катарина. *Настанак српске националне опере*, *Звук*, 4, Сарајево, 1982.

Шулхов, Јожеф. *Две премијере у новосадској Опери, прикази и белешке*, Нови Сад, Из архива Српског народног позоришта, Нови Сад, 1955.

Шутановац, Данијела. *Осамдесет пет година од премијере опере Исидора Бајића „Кнез Иво од Семберије“* (необјављен семинарски рад). Нови Сад: Академија уметности, 1995.

Партитура *Кнез Иво од Семберије* ручно преписана (непознати аутор).

Партитура *Кнез Иво од Семберије* – оркестрација и адаптација Милане Милошевић, Београд, 2020.

Прилози

Либрето – Бранислав Нушић

Хор: Амин

Гласник: Иди зови ми кнеза Иву. Посланик Кулинов га тражи.

Слуга: Разумем, господару.

Хор: Амин. Хвалите. Амин.

Гласник: Нерадо слушавам звуке те.

Хор: Амин.

Гласник: Страшни су звуци ти.

Мујезин: Алах!

Гласник: Како је моћан овај глас.

Мујезин: Алах! Илалах.

Хор: Тебе појем, тебе благословим.

Гласник: Две се вере овде боре.

Мујезин: Алах!

Хор: Тебе благословим.

Гласник: Алах је силан.

Мујезин: Алах!

Хор: Господи.

Мујезин: Алах!

Гласник: Алах је јачи.

Хор: Амин.

Гласник: Алах је јачи.

Иво: Звао си ме ти.

Гласник: Проклет нек'је свак', ко у веру сумња Алаха!

Мујезин: Алах И ла и ле ла.

Иво: Уђи у мој дом!

Гласник: Служби већ је крај. Хајдемо, кнеже!

Хор: Буди имја Господње, благословено от ниње и до вјека. Амин.

Хор: Ој (ај), сад је крај, сад је крај служби божијој крај, да служби крај. Хај!

Ко воли свету веру знај, срећан је тај, том је живот увек рај.

Ево и свештеник стиже међ' нас. Свети оче, благослови нас.

Свештеник: Благословени да сте сви. Отслужисмо литургију свету. Хајде сада сложено сви.

Хор: Шта то?

Свештеник: Данас је Ивов дан.

Хор: Ивов дан?

Свештеник: Па у славу тога дана певајте!

Хор: Певајмо сложено сви у глас, да.

Сељак: Хајде, стари, засвирај!

Хор: Певајмо сложено сви!

Еј, ко ти купи!

Еј, ко ти купи то фустанче, еј, ко ти купи фустанче?

Купио ми криворечки комшијата мој. Ој, ој, комшијата мој, купио ми криворечки комшијата мој, ој.

Еј, ко ти купи то јелече, еј, ко ти купи јелече?

Купио ми криворечки комшијата мој. Ој, ој, комшијата мој, купио ми криворечки комшијата мој, ој.

Еј, ко ти купи?

Хор: У коло сад, хај у коло, хај, у коло више хај!

Ој, Српкиња буд' орна, као што си узорна, кажи нек се разгласи, шта те тако краси.

Кажи нам наш крине, да нам жеља баш мине, кажи нам сад одмах, кажи нек' се зна.

Шта ти знам одговорит брале, кад ме срам твоје дичне хвале.

Хвалите онај цвет што га има цео свет, дична сам само ја јер сам Српкиња.

Српкиња сам ја.

Хор: Слава ти, Иво!

Иво: Хвала вам, браћо, на поздраву том.

Хор: Срећни смо с тобом сви.

Иво: Душа ми је пуна миља због тог, јер веселе видим вас.

Хор: О, срећни смо с тобом сви.

Иво: О, камо лепе среће да и ја могу с вама бити радостан.

Хор: Срећни смо с тобом сви.

Иво: Ал' вест тужну носим вам ја.

Хор: Тужну вест? Какву тужну вест?

Иво: Е, па чујте сад. Данас нам стиже глас да је Кулин поробио Подриње и Јадар, прегазио њиве, ливаде, долине, одвео је силно робље, попалио све. О, чујте ме браћо, о чујте ме сестре, о чујте ме ви! То робље, ти бедници, да л' знате ко су то? Браћа све су то, сестре наше све су то! Да, браћа, сестре све.

Хор: Ох, не збори тако, срце боли нас!

Иво: Е, па чујте шта све каже гласоноша клети: да Кулин води триста роба овуд' поред нас и за који час, јадно робље то стићи ће амо. Кроз Семберију, крај мојих конака проћи ће робље, зар ја да гледам то? Зар подноси, браћо, светли образ ваш, народ наш да прође као робље ту? Не, не, не дајте робље то!

Хор: Кроз Семберију, крај наших конака проћи ће робље, јадно робље сад. Поштен образ светли зар да трпи то? Зар да гледамо браћу као робље то? Не, не, не дамо робље ми!

Иво: Повео је Кулин све младо и здраво, продаће их крвник скупо све у далек' свет. Нашу ће продати крв, браћу и сестре наше, продаће их, гурнути у беду народ наш.

Хор: Не, то не дамо ми, спашћемо их ми. Откупићемо робље то и спашћемо њих!

Иво: Дивни народе мој, робљу ћеш знати ти да пружиш спас.

Хор: Спашћемо их ми, откупићемо их ми. Та неће Кулин продат' робље то?

Иво: А сад чујте шта све тражи Кулин.

Гласник: Кулин иште три хиљаде рушпија за три стотине и три роба!

Хор: Шта, зар тол'ко тражи нам Кулин бег? Та да сви дамо и последњу пару? Не може се саставити откуп тај.

Гласник: Шта? Не може?

Иво: Шта, зар о последњој пари да размишљамо? Ја иштем више нег' последњу пару. Оци су нам за род и живот радо дали, а ми о последњој пари да размишљамо? Не тако, браћо! Ми их спасти морамо!

Хор: Чуј. Иво, чуј наш глас, големо је наше браће зло. Јадни смо и ми, о, јадни. Ако тражиш ти, даћемо ти све. Шта ћемо постићи том жртвом ми? Спасли смо јадно робље, а заробили себе знај.

Иво: Не, ја нећу заборавити вас, већ хоћу да вас спасем срамоте и стида. Хај’те браћо, сетите се Бога, он вас никад заборавит’ неће. Дајте, дајте, милосрдно дајте, да спасемо робље бедно ми.

Робље: Вапај душе наше раздире сад.

Иво: Чујете ли вапај браће, дајте шта ко може.

Робље: Слободу сад...

Хор: Шта ко може...

Робље: Слободу сад ...

Хор: Радо ће дати ...

Робље: Дајте нама ви.

Хор: Бедни смо ми.

Робље: Слободу сад, дајте нама ви.

Иво: Чујете ли? Скоро ће стићи ту. Зар никог нема већи да прилог да? То све је мало. Спасти то не може њих.

Робље: Вапај душе наше раздире сад. Слободу дајте нама ви.

Иво: Све то је мало што сте дали ви, а Кулин тражи три хиљаде рушпија. То мој народ не може да да. Нећу вас, браћо, заборавит ја, ал’ ако све вам узмем, где да за вас откуп нађем?

Хор: Кнеже, бедни смо ми.

Иво: Узмите натраг новац тај!

Хор: Нећемо ми.

Иво: Ал’ то не може бедном робљу да донесе спас. Па ево натраг новац тај, јадни народе, мој. Видим да хоћеш, ал’ узаман.

Хор: Спасћемо их, ми, откупићемо их ми. Та неће Кулин продат’ робље то?

Иво: Поворка робља стиже.

Робље: Вапај душе наше раздире сад.

Хор: Какав страшан јад.

Робље: Слободу дајте нама ви.

Хор: То не дамо ми. О, не плачи тужно робље ти. О, не плачи, спашћемо те ми.

Робље: Спас’те нас, спас’те браћо, спас’те нас ви...

Иво: О, не плачи тужно робље сад, спашћемо те ми.

Робље: Слободу дајте нама ви.

Гласник: Поздравите Кулин-бега за добродошлицу!

Мајка: Шта учини, Иво?

Хор: Она је мртва!

Иво: Беже, дајем ти највеће благо и живот своје мајке!

Кулин-бег: Води је! Стана је твоја.

Крај

Слика 3: Припрема сале за представу

Фото: Зоран Лукић

Слика 4: Почетак прве сцене, хор, на средини, свештеник – Горан Поповић

Скила 5: Прва сцена, Гласник – Бранислав Станков

Слика 6: Прва сцена, Мујезин, Михал Лабат (на балкону)

Слика 7: Прва сцена, диригент, Јелена Тракиловић

Слика 8: Друга сцена, Хор

Слика 9: Друга сцена, кнез Иво, Васа Стајкић

Слика 10: Друга сцена, Српкиња, фолклор

Слика 11: Друга сцена, Хор и фолклор

Слика 12:Трећа сцена, Робље на балкону (дјечији и женски хор)

Слика 13: Четврта сцена Робље

Слика 14: Чланови оркестра

Слика 15: Пета сцена, долазак Кулин-бега, Љубомир Поповић

Слика 16: Шеста сцена, гласник и Кулин-бег, пратња и робинџа

Слика 17: Седма сцена, Чочечка игра, чланови фолклора, хор и оркестар

Слика 18: Осма сцена, Хор

Слика 19: Осма сцена, Ивина мајка, Драгана Поповић

Слика

20: Осма сцена, кнез Иво и Кулин-бег, Васа Стајкић и Љубомир Поповић

Слика 21: Осма сцена, мајка, Драгана Поповић у средини, и робље (дјечији хор)

Слика 22: Осма сцена, смрт мајке кнеза Иве

Слика 23: Осма сцена, кнез Иво, робиња Станка и хор, Васа Стајкић, Наташа Малић

Слика 24: Осма сцена, Робље, дјечији хор

Слика 25: Завршна сцена, у средини Игор Тешић, режисер представе

Слика 26: Завршна сцена, солисти, оркестар, хор и диригент (Фото: Зоран Лукић)

Слика 27: ментор и диригент

Najnovije

BIJELJINA
Subvencije i za privatne ustanove predškolskog vaspitanja i obrazovanja

REGION I SVIJET
Jako nevrijeme u Irkutskoj: Plovnica oštećila krovnove kuća, polomljena stabla drveća

BIJELJINA
Strijela "Orla" pobjednici na... Ijebak smrtno stradao u igri sa puškom

REPUBLIKA SRPSKA
Zeljka Cvijanović u Priboju posjetila porodica. Iosici i Tomić FOTO

BIJELJINA
Republička uprava za igre na sreću izdala pet prekršajnih naloga

Kamere

Granični prelaz Rača

Granični prelaz Pavlovića most

Cijene u Bijeljini

- Kraštavci / kg
1 KM
- Paradajz / kg
1 - 2 KM
- Zelena salata / kg
4 KM
- Banane / kg
1,5 - 2 KM
- Jabuke / kg
1,5 - 2 KM
- Jagnjad / kg
5 KM
- Prasad / kg
3,8 - 4 KM

123RF
ROYALTY FREE
photos, vectors, footage, audio
FROM ONLY 19¢
VISIT US

U nedjelju u Bijeljini premijera opere "Knez Ivo od Semberije"

BIJELJINA | 25. Jun 2021. | Izvor: Sma

Postoji Tvrtki

Veliki i nesvakidašnji događaj na kulturnoj sceni Republike Srpske je premijera opere Isidora Bajčića "Knez Ivo od Semberije" koja će biti održana u nedjelju, 27. juna, u Sokolskom domu u Bijeljini u organizaciji Srpskog pjevačkog društva "Srbadija".

Dijelitelj Jelena Traklović, koja je sa "Srbadijom" nosila 12 zlatnih medalja na harskim olimpijadama i svjetskim takmičenjima i osnivač je "Dječjeg hora" u Bijeljini, rekla je. Sma da očekuje vrlo uspješnu premijeru nakon godinu dana priprema i ogromnog uživanja truda velike ekipe ljudi iz Republike Srpske i Srbije.

TUDIT DE NASTALJAK NAKON ODLAZA

Prema njenim riječima, angažovani su ansambl iz Republike Srpske i Srbije, adaptaciju i orkestraciju postojeće partiture Isidora Bajčića radila je Milana Milošević, režiser je Igor Iešić iz Banjaluke, a kostimograf Dragana Turković Macan, dekan Akademije umjetnosti iz Banjaluke.

- Sadržali su nam prvaci beogradske i novosadske opere Vesel Stajkić, Dragana Popović i ljubomir Popović, orkestar je gudački Amarcova iz Leskoveca, duvači su nam iz Niškog simfonijskog orkestra - navela je Traklovićeva samo dio njih koji nose ovaj projekat.

Ističući da je ova opera posebna po tome što u njoj hor ima značajnu ulogu, ona kaže da je na sceni 80 ljudi, zajedno Hor "Srbadije" i "Uređni hor", a plesačku scenu u kojoj se igra čovek izvešće članovi semberskog Kulturno umjetničkog društva Batković.

OPREZ NA NERAZUMIJE NAKON ODLAZA

Sastavni dio opere su i dvije pjesme za koje se smatra da su narodne, iako su autorsko djelo Isidora Bajčića "Ej, ko ti kupi to tustanče" i "Oj, Srpkinjo, bud' orna", koje su dio redovnog repertoara prestižnog Hora "Srbadija".

- Opera ima dva završetka, mi smo izabrali da na kraju umre majka, a ne da se oni izmehdu sebe ubijaju - rekla je Traklovićeva.

Na premijeri opere u publici i potomak kneza Ivo u razgovoru za Sma pred premijeru opere Traklovićeva ukazuje i na istorijsku dimenziju i simboličan povatak kneza Ivo u radnu Sembranju, u romantični objekat Sokolskog doma koji je zaštićeno nacionalno blago, sada sjedište "Srbadije", a nastali se u Ulici kneza Ivo od Semberije na broju jedan.

Sala Sokolskog doma je apsolutno prilagodljiva i super akustična, morali smo da proširimo binu i popunimo je sa svjetlima, a što se tiče publike sve je već popunjeno za premijeru navela je ona.

Traklovićeva otvara da će na premijeri opere u publici biti i jedan od potomaka kneza Ivo, iz porodice Kneževića.

Opera je, kaže, skup projekat, ali se nada da će zaživjeti u Bijeljini gdje opera nikada nije izvedena, te da će je vjerovatno sljedeće godine izvesti i u Srbiji.

Jedan od simbola Bijeljine

Kao jedan od simbola Bijeljine i Semberije, knez Ivo (Ivan Knežević 1700-1840) je prikazan na gradskom grbu kao čuvar štita, zajedno sa slijepim guslarom i pjesnikom i ilipom Vršnjem.

Pa njena nezi ime jedna osnovna škola u gradu, kao i jedno od tri najstarija gradska priznanja u Bijeljini - Medalja "Knez Ivo od Semberije" koja se dodjeljuje za djela koja zaslužuju opšte poštovanje i priznanje, posebno za djela humanizma.

Događaj opjevan u Nušićevoj tragediji i Bajčevoj operi zbio se 1800. godine.

Znameniti prekodrinški knez opjevan je u pjesmi svog zemljaka i ilipa Vršnja. "Knez Ivan Knežević" u kojoj je istorijski uvod napisao Vuk Stefanović Karadžić.

Branislav Nušić napisao je tragediju "Knez Ivo od Semberije", po kojoj je Isidor Bajčić komponovao istoimenu operu. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama, čiji je melodijski jezik jasno vezan za srpski folklor.

Njeno izvođenje u Republici Srpskoj, nakon 110 godina od prouzvodbe u Republici Srbiji, pružilo je mogućnost da se ovaj najvažniji muzičko-scenski žanr približi i publici u Bijeljini, van velikih muzičkih centara.

Bijeljina /

U nedjelju opera "Knez Ivo od Semberije" u Sokolskom domu u Bijeljini

10. Avgust 2025 11:20

Imenitana opera Ivana Bojara "Knez Ivo od Semberije" odigrava se na 77. (načelnik) ...
Radi se o premijernom izvođenju ove opere u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Projekat se realizuje u saradnji sa solistima beogradske i novosadske opere, orkestrom „Amoroso“ iz Leskovca, a pod dirigentskom upravom doc. dr Jelene Trakulović.

Dešavanja u Bijeljini
E-mail: desavanja@bijeljina.com

Početna >>

Izvor: RRS | Utorak, 01.06.2021. | 08:08

☆ ☆ f t i s g < Podijeli

Počele pripreme za izvođenje opere Knez Ivo od Semberije

(Foto: Mammot Vokenshutterstock.com)

Srpsko pjevačko društvo Srbadija počelo je juče pripreme za izvođenje opere Isidora Bajlita "Knez Ivo od Semberije", a riječ je o premijernom izvođenju ove opere u Republici Srpskoj i BiH, koje će biti održano u junu. Projekat se realizuje pod dirigentskom upravom Jelene Traklivić.

- Ovih dana radimo probe, muzičke i režijske. Opera je djelo Isidora Bajlita koje je u skorije vrijeme izvodilo novosadsko Narodno pozorište koncertno, ali od 1970. nije izvedena kao predstava. Svi sa nestrpljenjem iščekujemo premijeru - rekla je Traklivić.

Režiser iz Banjaluke Igor Tešić ne sumnja da će opera Knez Ivo od Semberije naći na odličan prijem kod publike.

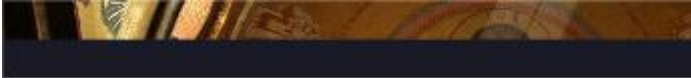
- Ovo je domaći tekst, tekst srpskog autora i lokalpatriotska priča. Knez Ivo je živio ovdje i na svaki način mi se treba odužiti, pa i postavljanjem ove opere na scenu - rekao je Tešić i pohvalio ekipu vrhunskih umjetnika iz Novog Sada, Zrenjanina, Beograda, Bijeline i Banjaluke, sa kojima radi.

Prvak opere Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada Vasa Stajkić, nosilac je glavne uloge Kneza Ivo od Semberije.

- Zahvaljujući dirigentici Desanki razvio se jedno prijateljstvo koje njeujemo dužo godina i ja se uvijek rado odazovem njihovom pozivu - kaže Stajkić.

Srpsko orkestro pjevačko društvo Srbadija osnovano je u Bijeljini 1892. godine. Rad prekida poslije Drugog svjetskog rata, da bi ga obnovilo 1992. godine. Dobitnici su velikog broja priznanja.

Izvođenje opere na pozorišnoj sceni zakazano je za 27. jun u Velikoj sali Sokolskog doma.

Культура / Друштво

ПОЧЕЛЕ ПРИПРЕME ЗА ИЗVOЂEЊE ОПEPE "КНЕЗ ИВО ОД СЕМБЕРИЈЕ" (ВИДЕО)

07. 09. 2023. 10:07

Својом филмовском драмом "Србија" познати је режисер и музички стваралац Ђорђе Балашковић, а режисер и позоришни редитељ из Републике Србије и Београда, данас је започео припреме за извођење опере "Кнез Иво од Семберије".

Припреме

Својом филмовском драмом "Србија" познати је режисер и музички стваралац Ђорђе Балашковић, а режисер и позоришни редитељ из Републике Србије и Београда, данас је започео припреме за извођење опере "Кнез Иво од Семберије".

Режисер из Београда и режисер позоришта "Кнез Иво од Семберије" започео је припреме за извођење опере.

Својом филмовском драмом "Србија" познати је режисер и музички стваралац Ђорђе Балашковић, а режисер и позоришни редитељ из Републике Србије и Београда, данас је започео припреме за извођење опере "Кнез Иво од Семберије".

Позориште Српског народног позоришта из Новог Сада данас је започело припреме за извођење опере "Кнез Иво од Семберије".

Његова филмска драма "Србија" познати је режисер и музички стваралац Ђорђе Балашковић, а режисер и позоришни редитељ из Републике Србије и Београда, данас је започео припреме за извођење опере "Кнез Иво од Семберије".

Својом филмовском драмом "Србија" познати је режисер и музички стваралац Ђорђе Балашковић, а режисер и позоришни редитељ из Републике Србије и Београда, данас је започео припреме за извођење опере "Кнез Иво од Семберије".

Његова филмска драма "Србија" познати је режисер и музички стваралац Ђорђе Балашковић, а режисер и позоришни редитељ из Републике Србије и Београда, данас је започео припреме за извођење опере "Кнез Иво од Семберије".

Извор: НТРС

KULTURA 30.05.2021. | 13:40

Počele pripreme za izvođenje opere "Knez Ivo od Semberije"

Izvor: InfoBijeljina/Srna

Podijeli

1

FOTO: Srna

Srpsko pjevačko društvo /SPD/ "Srbadija" počelo je danas pripreme za izvođenje opere Isidora Bajića "Knez Ivo od Semberije", a riječ je o premijernom izvođenju ove opere u Republici Srpskoj i BiH, koje će biti održano u junu.

Projekat se realizuje u saradnji sa solistima beogradske i novosadske opere, a pod dirigentskom upravom Jelene Trakilović.

Trakilovićeva je navela da će opera biti postavljena kao predstava u junu, a da se SPD "Srbadija" upustila u ovaj projekat u novim uslovima i da su u mogućnosti da ga iznesu finansijski i na svaki način.

- Svi sa nestrpljenjem iščekujemo premijeru. Sada radimo probe koje su muzičke i režijske. U ovaj projekat uključeni smo mi, hor "Srbadija", orkestar je iz Srbije, jer mi ga u Bijeljini nemamo, solisti su iz Beograda i Novog Sada, a režiseri iz Banjaluke - rekla je novinarka Trakilovićeva.

Ona je istakla da je ovaj projekat regionalni, a da su u njega uključeni umjetnici iz dvije zemlje.

Trakilovićeva je rekla da je opera "Knez Ivo od Semberije" djelo Isidora Bajića, a u najskorije vrijeme izvodilo ga je novosadsko Narodno pozorište, ali koncertno, te da opera od sedamdesetih godina nije izvedena kao predstava.

- Naša publika u Bijeljini će imati priliku da pogleda operu kao predstavu - rekla je Trakilovićeva, napomenuvši da je ovo najveći projekat i sasvim je novo za "Srbadiju".

Prvak opere Srpskog narodnog pozorišta Novi Sada Vasa Stajkić, nosilac glavne uloge Kneza Ivo od Semberije, rekao je da je prilično upoznat sa ovim djelom, a u Bijeljini je da pomogne što je moguće više.

- Sa "Srbadijim" imam saradnju već dvadesetak godina, a počeo sam da dolazim kao ispomoć ovom horu, to prijateljstvo negujemo... - rekao je Stajkić.

Banjalčanin Igor Tešić, filmski režiser koji ima bogato iskustvo i u pozorištu, rekao je da je sa zadovoljstvom prihvatio da režira predstavu "Knez Ivo od Semberije" jer je "domaći tekst, tekst srpskog autora i zato što je lokalpatriotska priča".

- Knez Ivo je živio ovdje i na svaki način mu se treba odužiti, pa i postavljanjem ove opere na scenu - rekao je Tešić i pohvalio ekipu vrhunskih umjetnika iz Novog Sada, Zrenjanina, Beograda, Bijeljine i Banjaluke, sa kojima radi.

Izvođenje opere na pozorišnoj sceni zakazano je za 27. jun u Velikoj sali Sokolskog doma.

Najnovije

Pogledaj sve

Opet rast temperature od četvrtka, u subotu i vruće

2021-06-17 | 18:18

Priliv direktnih stranih investicija lani 678,2 miliona KM

2021-06-17 | 18:17

Pašalić: Suša će znatno uticati na usjeve

2021-06-17 | 18:14

U Crnoj Gori potvrđeno prisustvo delta soja

2021-06-17 | 18:12

Kultura

Pogledaj sve

Otvoreno glasanje za najbolju pjesmu "Ritma Evrope"

2021-06-17 | 13:14

Velika smrt u prvom epizodi "Seks i grada"

2021-06-17 | 08:34

Najpoznatiji rok festival u istoriji počeo na današnji dan: "Vudstok" između mita i stvarnosti

2021-06-16 | 09:02

Miloš Biković otkrio sudbinu popularnog Maraša iz filma "Južni vetar"

2021-06-16 | 16:06

Vijesti • Bijeljina: Premijera opere "Knez Ivo od Semberije" (VIDEO)

VIJESTI

BIJELJINA: PREMIJERA OPERE "KNEZ IVO OD SEMBERIJE" (VIDEO)

Veliki i nesvakidašnji događaj na kulturnoj sceni Republike Srpske je premijera opere Isidora Bajiča "Knez Ivo od Semberije" koja će biti održana sutra u Sokolskom domu u Bijeljini u organizaciji Srpskog pjevačkog društva "Srbadija". Projekat se realizuje u saradnji sa solistima beogradske i novosadske opere, orkestrom "Amorozo" iz Leskovca, a pod dirigentskom upravom Jelene Traklović.

Od infoSRPSKA • 27/06/2021

Branislav Nušić napisao je tragediju "Knez Ivo od Semberije", po kojoj je Isidor Bajič komponovao istoimenu operu. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama.

– To je za mene velika čast, jer do sada nikada nisam dirigovala operu. Ovo je veliki značaj za našu državu, za naš grad jer je u pitanju veliki srpski kompozitor Isidor Bajič – istakla je dirigentkinja Jelena Traklović.

Za prvu operu u Republici Srpskoj i Bijeljini angažovani su ansambl iz Srpske i Srbije, a posebna je po tome što u njoj hor ima značajnu ulogu. Na sceni je 80 ljudi, zajedno Hor "Srbadija" i "Dečiji hor", a plesnačku scenu u kojoj se igra čovek izvešće članovi semberskog Kulturno-umjetničkog društva Batković.

– Ovo je unikatna stvar da se ovako nešto podari Bijeljini i Republici Srpskoj i čitavom ovom prostoru – kaže prof dr Biljana Radovanović Brkanović, sa Fakulteta muzičkih umjetnosti Beograd.

Znameniti semberski knez opjevan je u pjesmi svog zemljaka Filipa Višnjića – "Knez Ivan Knežević" u kojoj je istorijski uvod napisao Vuk Stefanović Karadžić.

– Mi Kneza Ivu vraćamo u Semberiju odajući mu poštovanje kroz operku muziku, kroz glumu, kostim, kroz sjajne izvodišče. Zar je postojao čovjek koji nije samo dao, ima i danas ljudi koji daju ali im se nešto ne primi. Njega se primilo i svi ga vole a niko ga ne zna – poručila je prof dr Desanka Traklović, diriget Hora Srbadija.

Kao jedan od simbola Bijeljine i Semberije, knez Ivo je prikazan na gradskom grbu kao čuvar štita, zajedno sa slijepim guslarom i pjesnikom Filipom Višnjićem.

Ime kneza Ivo nosi jedna osnovna škola u gradu, kao i jedno od tri najviša gradska priznanja u Bijeljini – Medalja "Knez Ivo od Semberije" koja se dodjeljuje za djela koja zaslužuju opšte poštovanje i priznanje, posebno za djela humanizma.

AKTUELNO

VUČIĆ: SRBIJA SVOJ NAROD NA KOSMETU I U SRPSKOJ NEĆE OSTATITI

17/08/2021

CVIJANOVIĆ: KINA I RUSIJA POKUŠALE DA STVA UVEDU U RED (VIDEO)

17/08/2021

KOMŠIĆ PONOVO OBMANUO JAVNOST: NEMA ODLUKE – INFORMACIJA PRIMIJENA K ZNANJU (FOTO)

17/08/2021

RUSIJA PORUČUJE SEVERNOJ MAKEDONIJI: STIŽ

Bijeljina – "Srbadija" opet pomjerila granice – Opera "Knez Ivo od Semberije" na sceni Sokolskog doma (FOTO)

Premijera opere Isidora Bajiča "Knez Ivo od Semberije" u organizaciji Srpskog pjevačkog društva "Srbadija", održana je...

"Knez Ivo od Semberije" je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

Operu "Knez Ivo od Semberije" diriguje Jelena Traklović. Ova opera je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

MARKETI

Trgovina online. Sve što želite, u jednom mjestu.

Naša nova kolekcija...
Znam sa kim se družim ovog ljeta!
Znam sa kim se družim ovog ljeta!

Operu "Knez Ivo od Semberije" diriguje Jelena Traklović. Ova opera je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

Znam sa kim se družim ovog ljeta!
Znam sa kim se družim ovog ljeta!

Operu "Knez Ivo od Semberije" diriguje Jelena Traklović. Ova opera je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

Operu "Knez Ivo od Semberije" diriguje Jelena Traklović. Ova opera je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

Operu "Knez Ivo od Semberije" diriguje Jelena Traklović. Ova opera je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

Znam sa kim se družim ovog ljeta!
Znam sa kim se družim ovog ljeta!

Operu "Knez Ivo od Semberije" diriguje Jelena Traklović. Ova opera je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

Znam sa kim se družim ovog ljeta!
Znam sa kim se družim ovog ljeta!

Operu "Knez Ivo od Semberije" diriguje Jelena Traklović. Ova opera je jedna od najvećih srpskih operi. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama...

26/06/2021 | 11:29 ⇒ 27/06/2021 | 10:16 | Autor: RTRS

Označi sa "evide mi se" Tweet Share

A A

Bijeljina: Premijera opere "Knez Ivo od Semberije" (VIDEO)

Veliki i nesvakidašnji događaj na kulturnoj sceni Republike Srpske je premijera opere Isidora Bajiča "Knez Ivo od Semberije" koja će biti održana sutra u Sokolskom domu u Bijeljini u organizaciji Srpskog pjevačkog društva "Srbadija". Projekat se realizuje u saradnji sa solistima beogradske i novosadske opere, orkestrom "Amorozo" iz Leskovca, a pod dirigentskom upravom Jelene Traklović.

Opera "Knez Ivo od Semberije"

Foto: RTRS

- To je za mene velika čast, jer do sada nikada nisam dirigovala operu. Ovo je veliki značaj za našu državu, za naš grad jer je u pitanju veliki srpski kompozitor Isidor Bajič - istakla je dirigentkinja Jelena Traklović.

Za prvu operu u Republici Srpskoj i Bijeljini angažovani su ansambli iz Srpske i Srbije, a posebna je po tome što u njoj hor ima značajnu ulogu. Na sceni je 80 ljudi, zajedno Hor "Srbadija" i "Dečiji hor", a plesačku scenu u kojoj se igra čovek izvešće članovi semberskog Kulturno-umjetničkog društva Batković.

- Ovo je unikatna stvar da se ovako nešto podari Bijeljini i Republici Srpskoj i čitavom ovom prostoru - kaže prof dr Biljana Radovanović Brkanović, sa Fakulteta muzičkih umjetnosti Beograd.

Znameniti semberski knez opjevan je u pjesmi svog zemljaka Filipa Višnjića - "Knez Ivan Knežević" u kojoj je istorijski uvod napisao Vuk Stefanović Karadžić.

- Mi Kneza Ivo vraćamo u Semberiju odajući mu poštovanje kroz operu kroz muziku, kroz glumu, kostim, kroz sjajne izviđače. Zar je postojao čovjek koji nije samo dao, ima i danas ljudi koji daju ali im se nešto ne primi. Njega se primilo i svi ga vole a niko ga ne zna - poručila je prof dr Desanka Traklović, dirigent Hora Srbadija.

Kao jedan od simbola Bijeljine i Semberije, knez Ivo je prikazan na gradskom grbu kao čuvar štita, zajedno sa slijepim guslarom i pjesnikom Filipom Višnjićem.

Ime kneza Ivo nosi jedna osnovna škola u gradu, kao i jedno od tri najviša gradska priznanja u Bijeljini - Medalja "Knez Ivo od Semberije" koja se dodjeljuje za djela koja zaslužuju opšte poštovanje i priznanje, posebno za djela humanizma.

avsa 16. oktobra 2021

TELEVIZIJA
LESKOVAC

NASLOVNA KORONAVIRUS VESTI DRUŠTVO PRIVREDA KULTURA HRONIKA OBRAZOVANJE VIDEO SPOR

KULTURA VESTI

Leskovački Amorozo deo opere „Knez Ivo od Semberije” izvedene sinoć u Bijeljini

26. jula 2021 | TVL

Premijera opera Isidora Bajiča „Knez Ivo od Semberije”, veliki i nevakidašnji događaj na kulturnoj sceni Republike Srpske, održana je sinoć u Sokoškom domu u Bijeljini u organizaciji Srpskog pjevačkog društva „Srbadlja”.

U ovom projektu koji se realizuje u saradnji sa solistima beogradske i novosadske opere, učestvovao je i orkestar „Amorozo” iz Leskovca, a pod dirigentskom upravom Jelena Trajković.

Za prvu operu u Republici Srpskoj u Bijeljini angažovani su ansambl iz Srpske i Srbije, a posebna je po tome što u njoj ima znatnu ulogu, dok je na sceni 80 ljudi.

Branislav Nušić napisao je tragediju „Knez Ivo od Semberije”, po kojoj je Isidor Bajić komponovao istoimenu operu. Ova opera je romantičarska, narodna, istorijska muzička drama.

<https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=436528>

<https://infobijeljina.com/vijesti/pocela-pripreme-za-izvodjenje-opere--knez-ivo-od-semberije->

<https://infosrpska.ba/bijeljina-premijera-opere-knez-ivo-od-semberije-video/>

<https://www.bijeljina.org/novosti/58703/64/U-nedjelju-u-Bijeljini-premijera-opere-Knez-Ivo-od-Semberije.html>

<https://ntvarena.com/veceras-u-bijeljini-premijera-opere-knez-ivo-od-semberije/>

<https://noviglas.info/2021/06/27/bijeljina-srbadija-opet-pomjerila-granice-foto/>

<http://www.srna.rs/novosti/913254/veceras-u-bijeljini-premijera-opere-knez-ivo-od-semberije.htm>

<https://desavanjaubijeljini.com/sr/news/Bijeljina//21050.u-nedjelju-opera-knez-ivo-od-semberije-u-sokolskom-domu-u-bijeljini.html>

https://www.glassrpske.com/cir/kultura/kultura_vijesti/opera-o-knezu-ivi-knezevicu-premijerno-u-bijeljini-posveta-najznacajnijem-srbinu-semberije/366678

<https://ba.ekapija.com/news/3296255/pocle-pripreme-za-izvodjenje-opere-knez-ivo-od-semberije>

<https://www.tvl.rs/leskovacki-amorozo-deo-opere-knez-ivo-od-semberije-izvedene-sinoc-u-bijeljini/>

<https://eparhijazt.com/YQNZf/news/drustvo//3760.pocle-pripreme-za-izvodenje-opere-knez-ivo-od-semberije-video.html>

Биографија умјетника

Рођена је 15. маја 1987. године у Тузли. Завршила је средњу музичку школу у Бијељини, као најбољи ђак у генерацији, на два одсјека (музички извођач – клавириста и музички сарадник – теоретичар). Исте године (2004), са седамнаест година, примљена је на основне студије на Факултету музичке уметности у Београду, одсјек дириговање, у класи професора Станка Шепића. Дипломирала је 2008. године, а диплому мастер студија стиче 2009. године, на истом факултету. Завршила је двогодишње магистарске студије 2011. године, на Академији умјетности СПУ, у класи професорке Даринке Матић Матровић. Одбранила је докторску дисертацију из области опште музичке педагогије 2016. године, под менторством др Драгане Цицковић Сарајлић, са темом „Вокална репродукција код дјецe млађег школског узраста”. Године 2018. уписала је докторске академске студије – дириговање, на Факултету музичке уметности Универзитета уметности у Београду. Од школске 2020/2021. године припрема докторски умјетнички пројекат „Диригентски изазови савремене интерпретације романтичарске националне опере *Кнез Иво од Семберије* Исидора Бајића”. Добитник је великог броја награда, признања и похвала за остварене умјетничке, научне и педагошке резултате. Са запаженим успјехом учествовала је на бројним концертима, наступима, такмичењима и фестивалима, на домаћој и међународној сцени. Похађала је мастер клас и семинаре у организацији Intercultur Fondation – Musica

Mundi. Дириговала је на међународним такмичењима и фестивалима у Србији, Русији, Грчкој, Италији, Аустрији, Њемачкој, Мађарској, Шпанији, Словенији, Хрватској и Црној Гори. Поред освојених више од двадесет међународних награда, истичемо награду „Војислав Илић”, додијелјену на фестивалу „Хорови међу фрескама” (Београд). Као хорски пјевач, а од седамнаесте године и као диригент, учествује на недјељним и празничним Светим Литургијама. Расла је и стасавала уз црквени хор СПД „Србадија”, друштво са традицијом дугом 122 године, носиоцем ордена Светог Саве, Орденом Његоша Првог реда и других црквених, државних и међународних признања. Оснивач је и диригент Дјечијег хора. Од 2006. године, још као студент, ради као наставник, а касније и професор у Музичкој школи „Стеван Стојановић Мокрањац”. На Педагошком факултету Универзитета у Источном Сарајеву 2021. године изабрана је у звање доцента на предмету Хорско пјевање на првом и Савремени токови методике музичког васпитања на другом циклусу студија. Аутор је и коаутор пет уџбеника и приручника и једанаест научних и стручних радова. Остварила је запажене резултате у умјетничкој, научној и педагошкој дјелатности, чиме је постала препознатљива на домаћој и међународној хорској сцени.

Прилог 1.

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ

Потписани-а: Јелена Тракиловић

Број индекса: 356/2018

ИЗЈАВЉУЈЕМ

да је докторски уметнички пројекат односно докторска дисертација под насловом:

Диригентски изазови савремене интерпретације романтичарске националне опере *Кнез Иво од Семберије* Исидора Бајића

резултат сопственог истраживачког рада, да предложени докторски уметнички пројекат односно докторска дисертација у целини ни у деловима није била предложена за добијање било које дипломе према студијским програмима других високошколских установа, да су резултати коректно наведени и да нисам кршио/ла ауторска права и користио/ла интелектуалну својину других лица.

Потпис докторанда

У Београду, септембар, 2021.

Прилог 2.

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије писаног дела докторског уметничког пројекта односно докторске дисертације

Име и презиме аутора: Јелена Тракиловић

Број индекса: 356/2018

Студијски програм: Докторске академске студије, модул Дириговање

Наслов докторског уметничког пројекта

Диригентски изазови савремене интерпретације романтичарске националне опере *Кнез Иво од Семберије* Исидора Бајића

Ментор: мр Биљана Радовановић Бркановић, редовни професор, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду

Коментор: др Соња Маринковић, редовни професор, Факултет музичке уметности, Универзитет уметности у Београду

ИЗЈАВЉУЈЕМ

да је штампана верзија мог писаног дела докторског уметничког пројекта односно докторске дисертације истоветна електронској верзији коју сам предао/ла за објављивање на порталу Дигиталног репозиторијума Универзитета уметности у Београду. Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора уметности односно научног звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада. Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Београду.

У Београду, септембар 2021.

Потпис докторанда

Јелена Тракиловић
